

คำเสถียรมี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังเทศน์นะ ฟังเทศน์ เราอยู่ที่บ้าน เวลาเขาเอ็ดเราก็อ่าฟังเทศน์ แต่เวลาเดือนนั้นเรา
ว่าเป็นฟังธรรมนะ ถ้าธรรมะมันเป็นอย่างกับเรา อยู่ในหัวใจของเรา หัวใจของเรามันมีกิเลสตัดหา
ความทะยานอยากอยู่ มันปกคลุมใจอยู่ สรรพสิ่งต่างๆ ที่จะไปเป็นคุณประโยชน์มันเลยเป็นโทษหมด
เลย เห็นใหม่ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
มันก็เห็นการเปลี่ยนแปลง เห็นใหม่ โลกนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โลกนี้เป็นอนิจจัง
“สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา” นี่เป็นสัจจะนะ หัวใจของ
ศาสนา คือ อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

แล้วเราเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธโดยสายเลือดเลยนะ เพราะเราเกิดมาจากพ่อแม่ พ่อแม่ก็
เป็นพุทธ เราเห็นพระมาตั้งแต่เด็กแต่น้อย ประเพณีวัฒนธรรมของเราก็เป็นวัฒนธรรมของชาว
พุทธ ถ้าเป็นกฎหมายของพุทธะ แต่ไม่มีประเพณีวัฒนธรรมมารองรับ กฎหมายนั้น ก็เป็นแค่
ตัวหนังสือเท่านั้นละ มีกฎหมายเขียนดีขนาดไหนนะ รัฐธรรมนูญเขียนดีขนาดไหน แต่ไม่มี
วัฒนธรรมการเมือง วัฒนธรรมของหัวใจที่เป็นธรรม นี่กฎหมายก็คือกฎหมาย

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน คูตี ในตู้พระไตรปิฎก เวลาเรา
กราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธรูปเป็นตัวแทนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า ตู้พระไตรปิฎกเป็นตัวแทนของธรรมะ สาวก สมมุติสงฆ์เป็นตัวแทนของพระสงฆ์ นี่เป็น
สมมุติหมดเลย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา   สิ่งที่เป็นองค์สมเด็จพระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้า นี้ธรรมในหัวใจต่างหากละ แล้วอยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
 เจ้า ธรรมอันนี้บริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่เสถียร สิ่งเสถียรมีนะ สิ่งที่ไม่แปรปรวน สิ่งคงที่มี มีเฉพาะใจ
 ที่เป็นพระอรหันต์เท่านั้น เพราะจิตที่พ้นจากสมมุติแล้วเป็นวิมุติ ไม่มีการเคลื่อนไปและเคลื่อน
 มา สิ่งคงที่ ธรรมที่คงที่ ธรรมที่สะอาดบริสุทธิ์มี

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 ยังกราบอยู่ กราบอะไร? กราบธรรม ธรรมนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม เราก็ก่อนนะ “สภาวะธรรมชาติเป็น
 ธรรมๆ”...ธรรมชาตินี้ไม่ใช่ธรรมหรือ ธรรมชาติคือสภาวะที่มันแปรปรวน

ธรรมคือสัจจะความจริงในหัวใจของผู้ที่รู้ธรรมต่างหากเป็นธรรม

สภาวะธรรม ธรรมชาติมันเป็นสิ่งที่สมมุติ เห็นไหม คุณติ พายุไซโคลนพัดเข้ามากระหน่ำ ตาย
 กันเป็นร้อยเป็นพัน มันมาจากไหน แล้วมันหายไป มันไปไหน นี่มันเป็นสัจจะ เห็นไหม ในเมื่อมี
 ความร้อน โลกร้อนต่างๆ มันมีสภาพของมัน ใต้น้ำมันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป มันก็เป็นอนิจจัง
 นั่นละ มันก็เป็นอนิจจัง มันเกิดโดยธรรมชาติของเขา ธรรมชาติของเขาให้โทษในการทำลาย
 ให้ผลในการชุ่มชื้น นี่สภาวะทางธรรมชาติ

พวกเรามีความรู้ได้ๆ กันว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ เวลาคุยกับเด็กก็ต้องยอมเป็นเด็กกับเขา
 เราจะสื่อสารธรรมะกับเด็กๆ...ใช่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ความทุกข์เป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งนี้เป็น
 ธรรมชาติ แล้วชีวิตของเราเป็นธรรมชาติ การเกิดและการตายนี้ก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง มันก็เป็น
 ธรรมแล้ว มันก็บรรลुธรรมหมดแล้ว ก็มันเกิดตายเวียนไปในธรรมชาติ เกิดตายก็รู้เท่าทันหมด
 ทุกอย่างรู้หมด มันเป็นธรรมชาติ...แล้วธรรมชาติมันปล่อยวางได้ไหมละ เห็นไหม นี่ธรรมะเด็กๆ

ถ้าเป็นสภาวะธรรมจริง ที่ว่าธรรมะนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม ดั้งเดิมที่ลึกลับมหัศจรรย์ มหัศจรรย์
 นะ คุณติ ผู้ที่ถือลัทธิต่างๆ ไม่ใช่ศาสนาพุทธ นักวิทยาศาสตร์เขาพิสูจน์ได้หมด ในจักรวาล ทาง
 วิทยาศาสตร์เขาพิสูจน์ได้ทั้งนั้นละ แล้วเขาเป็นอะไรขึ้นมาละ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
 พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม ธรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือธรรมแท้ สิ่ง
 ที่สถิตคงที่ เสถียรอยู่ในหัวใจนั้น ไม่มีแปรปรวน

แล้วเราติดชั่วคราว เห็นไหม กราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันเป็นสมมุติทั้งนั้น ละ มันเป็นกิริยา มันเป็นวัฒนธรรม มันเป็นประเพณีของเราชาวพุทธ นี่ชาวพุทธโดยสายเลือด เราเป็นชาวพุทธโดยสายเลือด เรามีประเพณีของชาวพุทธรองรับ มีประเพณีวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นต่างๆ กันไป แล้วเวลามันเสื่อมสภาพไป มันฟื้นฟูขึ้นมาเป็นครั้งเป็นคราว แล้วเรามีสายเลือดเป็นชาวพุทธกัน สิ่งนี้มันก็เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งที่เป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ ก็ว่ากันไป เห็นไหม

ในทางธุรกิจยิ่งแล้วใหญ่เลยนะ บริษัทของเราถ้าเป็นอนุรักษ์นิยม จะอยู่ไม่ได้หรอก เพราะมันจะมีคู่แข่งขึ้นมา เห็นไหม เราจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ถ้าใครคงที่โดยความเป็นอยู่ของเราว่าสิ่งนี้เป็นของเราตลอดไป มันจะมีคู่แข่ง แล้วมันจะมีคนแซงหน้าเราไป เราจะอยู่กับโลกเขาไม่ได้หรอก เราต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงอย่างนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ

คูลี บริษัทข้ามชาติใหญ่ๆ เขาจะมีการวิจัยของเขา สินค้าของเขาจะออกมาตลอดเวลา แล้วถ้าสินค้าของเขาออกมามีราคาแพง ทำแล้วลงทุนสูง ไม่สมควรกับที่จะออกมา เขาก็ไม่ออกมา เห็นไหม เขาต้องการเปลี่ยนแปลงเลยนะ เขาพยายามเปลี่ยนแปลงเพื่อความดำรงอยู่ของเขาเลยละ เพื่อความมั่นคงของเขา นี่ความเปลี่ยนแปลงกลับกลายเป็นความมั่นคง ความมั่นคงของธุรกิจ ความมั่นคงของผลประโยชน์ของเขา ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลง มันจะสูญเสียประโยชน์ของเขา เพราะไม่มีการเปลี่ยนแปลง ถ้าเราอยู่คงที่ถือว่าเป็นการถอยหลัง เพราะคลื่นลูกใหม่จะแซงเราไปตลอดเวลา นี่การเปลี่ยนแปลงที่มันเป็นประโยชน์กับโลก สิ่งนี้เป็นโลก

แล้วเราเป็นนักวิทยาศาสตร์กัน เราเชื่อทางโลกกัน เราต้องมีการเปลี่ยนแปลง แม้แต่การประพฤติปฏิบัติก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ต้องทันสมัยตลอดเวลา เห็นไหม ก็คิดค้นกัน การทำทันสมัย เรียกร้องสิทธิ เรียกร้องต่างๆ ปฏิบัติธรรมให้คะแนนตัวเองกัน แล้วเรียกร้องกัน เราพยายามเอาแต่ความสะดวกสบายของเรา เอากิเลสออกหน้า การประพฤติปฏิบัติอย่างนี้ประพฤติปฏิบัติเพื่อใคร? ก็เพื่อกิเลส บุกากิเลสนะ บุกาตัวตนของเรา

สิ่งที่ว่าคงที่ๆ ในความรู้สึกของเรา ยึดมั่นถือมั่น นี่กิเลสทั้งนั้นเลย กอดมันไว้แน่นๆ กอดความรู้สึกเราไว้แน่นๆ ถ้าเราคิดแล้วเป็นความถูกต้องหมด ถ้าคนอื่นคิด คนอื่นตั้งสอนเป็นความผิดพลาดทั้งหมด กอดมันไว้ กอดกิเลสไว้ แล้วว่าสิ่งนี้เป็นความเห็นของเรา กิเลสมันยังปรุงแต่งขึ้นมาเห็นไหม

“การประพฤติปฏิบัติที่ง่าย การประพฤติปฏิบัติที่สะดวก ประพฤติปฏิบัติที่เป็นทางลัด”...
 สิ่งนี้มันเป็นโฆหารนะ คุณติ ถ้าเราโตขึ้นมา เราจะเป็นพ่อเป็นแม่คน เป็นครูบาอาจารย์ พรรษามาก
 ขึ้นมา ในการประพฤติปฏิบัติของเราทุกขัยากขนาดไหน มันเอาทางลัดมาจากไหนล่ะ

มันต้องมี “ศีล สมาธิ ปัญญา” เห็นไหม ทางโลกเขามี “ทาน ศีล ภาวนา” ถ้ามีทานขึ้นมา
 มันเริ่มเปิดหัวใจ คนเราถ้าเป็นคนใจกว้าง เป็นคนเปิดความรู้สึก มันจะมีข้อมูลเปลี่ยนแปลง เรา
 จะรับรู้สิ่งต่างๆ ข้อมูลข่าวสารเราจะได้มหาศาลเลย ถ้าเราเป็นคนปิดกั้น เราไม่ให้สิ่งใดเข้ามาเลย
 เราจะได้อะไร แต่ถ้าคนมีหัวใจกว้างขวาง คนที่เปิดกว้าง สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา เราจะเข้าใจ เราจะ
 เข้าใจนะ

“ทาน ศีล ภาวนา” หัวใจจะเปิดกว้างขึ้นมาก่อน พอหัวใจเปิดกว้างขึ้นมา ทางที่จะเข้าไป
 หาการทวนกระแส ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่าทวนกระแส ทวนกระแสเข้า
 ไปหาใจของเรา มันจะอย่างไร เห็นไหม ถ้ามันจะทำใจของเราขึ้นมา เราจะเปิดกว้าง เราจะ
 ยอมรับความเห็น ถ้ายอมรับความเห็นขึ้นมา หัวใจมันจะเริ่มทวนกระแสเข้าไปหาหัวใจของเรา

แต่ไม่ใช่อย่างนั้น เราจะปิดกั้นหมดเลย ปิดกั้นโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แล้วจะ
 เอาแต่รวบรัดตัดตอน เอาแต่ทางลัด เอาแต่ความสะดวกสบาย เห็นไหม “มีทางลัด สว่างโพล่งๆ”...
 มันจะโพล่งมาจากไหน คุณติ พลังงานที่เขาแสวงหามาให้เราใช้ เขายังต้องมีต้นกำเนิด เขามีการ
 ควบคุม เขามีการส่งสายส่งมาให้เราได้ใช้พลังงานอันนี้ เขาคำนวณของเขา เขารักษาของเขาขึ้นมา
 แล้วมันจะสว่างโพล่งๆ มาจากใจ ถ้าใจมันเป็นกิเลสล้วนๆ มันสว่างโพล่งอะไร

คุณติ ทางโลกที่เขาว่ากัน ความเปลี่ยนแปลงของเขา เขาเปลี่ยนแปลงไว้รอทำเราเลยนะ ความ
 เปลี่ยนแปลงของเขาจะล้วงกระเป๋ารเรา นี่มีแต่ความจำเป็นไปทั้งนั้น ปัจจัยที่ ๘ ปัจจัยที่ ๙ ปัจจัยที่
 ๑๐๐ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกปัจจัย ๔ เท่านั้น สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากปัจจัย ๔ นั้น ไม่มี
 ความจำเป็นในการดำรงชีวิต แต่ถ้ามันมีความจำเป็นของโลก นั่นก็เรื่องของเขา เห็นไหม โลกเขา
 ก็มีความจำเป็นของเขา สิ่งนั้นมันเป็นการทันโลก ถ้าหัวใจเรามีจุดยืนของเราแล้ว เราจะไม่
 เสียหาย แต่ถ้าเราไม่ทันโลก เราก็เป็นเหยื่อของโลก เราก็เป็นเหยื่อของกิเลส แล้วการประพฤติปฏิบัติ
 ก็เหมือนกัน จะอำนวยความสะดวกกันทั้งหมดล่ะ อำนวยความสะดวกให้กิเลสหรือ นี่อำนวยความสะดวก
 ความสะดวกให้แต่ร่างกาย

ทฤษฎี วางแผนกันไว้เลย มรรค ๘ ต้องเป็นอย่างนั้น ความเห็นต้องเป็นอย่างนั้น...แล้วมันเป็นจริงไหมละ ถ้ามันเป็นจริง ทำไมเราไม่มีความล่งเลงสักละ ถ้าเป็นความจริง ทำไมเราทุกข์อยู่ที่นี่ละ

เราทุกข์ทั้งนั้นนะ เพราะเราไปเห็นโลกเป็นใหญ่ เราเห็นความเจริญของโลก เดียวนี้กาลเวลามันรวดเร็วขึ้น มันสั้นขึ้น การสื่อสารเร็วขึ้น ทุกอย่างเร็วขึ้น เราเห็นผลกับตา แล้วการปฏิบัติ ถ้าเขาทำอย่างนั้นให้เราเห็นได้ เราก็ไปทิ้ง นี่เราหลงประเด็นกันหมด เราไปเห็นแต่สิ่งที่เป็นเรื่องของโลก เราเอาธรรมะมาบิดเบือนของเราเอง เราไม่เข้าใจนะ ยิ่งในปัจจุบันมันจะถือผีหรือถือพุทธกันไปแล้ว ถ้าถือผี เห็นไหม อ้อนวอนเอา ทำเอาแต่ความพอใจของตัวเอง ถ้าถือพุทธ เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้เลยนะ เพราะเป็นพุทธต้องเริ่มต้นมาจากจิตนิสัย เริ่มต้นมาจากเรา

คูลี ถ้าจิตนิสัยมีความเป็นไปของเรา มันจะย้อนกลับมา เพราะการกระทำมันเป็นของของเราทั้งหมด การกระทำนะ จิตกระทำนะ ไม่ใช่มือกระทำ ไม่ใช่ร่างกายกระทำ ไม่ใช่ปากกระทำ หัวใจกระทำก่อน มโนกรรมเกิดก่อน ถ้าไม่มีมโนกรรม การเคลื่อนไหวของจิตมันเป็นไปไม่ได้ ถ้าจิตมันเกิดก่อนขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมา ถ้ามันมีข้อมูลของมัน มันก็ไปประสามัน แล้วเราเชื่อของเรา เราเชื่อความเห็นของเรา นี่เชื่อกิเลสทั้งหมดเลย แล้วมันเป็นไป เห็นไหม

คูลี สมัยพุทธกาล เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วเทศนาว่าการ วางเผยแผ่ธรรมมา ต้องรอกาลรอเวลานะ จิตผู้ที่ควรแก่การทำงานต้องรอ รออินทรีย์ รอบมเพาะ ความบมเพาะของใจ จะเทศนาว่าการเริ่มต้นตั้งแต่ทาน คนที่เขาได้ระดับทานก็แค่ทานเท่านั้น ธรรมะของฆราวาสเขา ในการประพฤติปฏิบัติ ในการอยู่ของสังคม สิ่งนี้ท่านวางไว้ให้หมดนะ วางไว้เพราะสงสาร สงสารว่า ในชาติปัจจุบันนี้เขาไม่สามารถจะไปของเขาได้ เขาก็ควรจะสะสมคุณงามความดีของเขาไว้ให้เป็นไปในโอกาสข้างหน้า นี่มันอยู่ที่ความเป็นไปของเขา

พระก็เหมือนกัน พระที่ประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดได้ ท่านจะเข้มงวด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ขนสัตว์ รื้อไปไหนละ? ก็รื้อถึงให้สิ้นสุด สิ้นกิเลสไป แล้วสิ่งนี้มันคืออะไรละ? ธรรมและวินัย เครื่องหมายดำเนิน เห็นไหม

คูลี เวลาพระจุนทะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นเดี๋ยวลี้ เวลาศาสดาเขาตายไปนะ ลูกศิษย์ลูกหาเขาอยู่กันไม่ได้ มีปัญหา พระจุนทะถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย “ทำไมเป็นอย่างนั้นละ”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เพราะไม่มีกรรมวินัย”

พระจุนทะอาราธนาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้บัญญัติวินัยเลย เพื่อให้ศาสนาเรานั้นคง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ทำไม่ได้ มันไม่มีเหตุมีผล” แต่ถ้ามีผู้กระทำความผิดขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติวินัย ดั่งนิยามเลย วินัยแต่ละข้อนะ ผู้ที่กระทำความผิด ใครเป็นคนทำผิด ผู้ที่ทำผิดคนนั้นจะไม่ใช่อาบัติ แต่เอาอันนั้นเป็นต้นเหตุซะใหม่ แล้วก็บัญญัติกรรมและวินัยมาตลอด บัญญัติกรรมวินัยมาเพื่อใครล่ะ? ก็เพื่ออนุชนรุ่นหลัง เพื่อให้เป็นกรอบให้เราประพฤติปฏิบัติกัน

แต่พระสมัยพุทธกาลนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน คนที่เป็นปุถุชนอยู่ ยังมีกิเลสตัณหาอยู่ ร้องไห้ร้องไห้เพราะรักองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ทุกคนจะสลัดปลงธรรมสังเวช แต่มีภิกษุเฒ่าองค์หนึ่งบอกว่า “พวกเธอจะร้องไห้ไปทำไม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ผิดหน่อยก็ว่า ทำอะไรก็ไม่สะดวกสบายเลย ปัจจุบันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว เราควรจะได้ใจนะ เราควรจะได้ใจ จะไม่มีคนคอยติคอยเตือนเรา จะไม่มีคนคอยข่มเหงเรา จะอยู่แบบสุขสบาย”

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม “เถรวาทท่องจำกันมา กอดตำรากันไป แล้วประพฤติปฏิบัติมันก็ไม่เป็นแนวทาง ต้องทำโดยความสะดวกสบายของตัวเอง” นี่เหมือนกันเลย เหมือนภิกษุเฒ่าบอกว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วดีมาก พวกเราจะได้อยู่สุขอยู่สบาย”

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนทนะ “อานนท์ ธรรมและวินัยนี่จะเป็นศาสดาของเธอ” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ พระอานนท์เสียใจมาก เพราะอะไร เพราะเป็นพระโสดาบันอยู่ ยังต้องการผู้ชี้แนะอยู่ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานไปแล้ว นี่เสียใจมาก

“อานนท์ เธออย่าเสียใจไปเลย ถึงวันสังคายนา เธอจะเป็นพระอรหันต์”

พระอานนท์รู้ เพราะเป็นพระโศคานันท์ รู้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ
ปรีนิพพานแน่นอนอยู่แล้ว ถามว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรีนิพพานไปแล้ว พระ
สรีระจะอย่างไร”

“อานนท์ เธออย่าเป็นภาระไปเลย เป็นเรื่องของมัลลกะศรัย์เขา เขาจะจัดการของเขาเอง”

“แล้วภิกษุอยู่ต่อไปข้างหน้าจะเจอพวกเสก้า พวกผู้หญิงจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับศาสนา
มากจะอย่างไร”

“อานนท์ ถ้าจะคุยกับเขาจะต้องให้มีสติ แต่ไม่ควรดูไม่ควรเห็นเลยประเสริฐที่สุด”

“แต่ถ้าจำเป็นจะต้องเห็นต้องดูละพระเจ้าค่ะ เพราะว่าเขาต้องมีการเข้ามาสัมผัสใน
ศาสนา”

“ถ้ามีก็ต้องตั้งสติไว้นะ เราตั้งสติของเราไว้ อย่าประมาท อย่าประมาทไปกับเขา”

เห็นไหม ให้รักษาเนื้อรักษาตัวขนาดนี้ ในเมื่อในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า ธรรมที่มีอยู่โดยดั้งเดิมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้ามา ในใจขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดาของเรา มันเสถียรคงที่ตลอดไป นี่เห็น
ภัยไฉน สิ่งที่ยกย่อง สิ่งที่เป็นธรรมจะเห็นภัย จะห่วงหาอาทรกับศากยบุตรพุทธชิโนรส ประคองไว้
ขนาดนี้ “ถ้าจะคุยกับเขาก็ต้องมีสตินะ ตั้งใจของเราไว้” เห็นไหม เตือนมาตลอด วางไว้
ตลอด

แล้วในปัจจุบันนี้ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ถ้าเรามีสิ่งนี้เป็นเครื่องเตือนสติของเรา
มันจะเอาตัวเรารอดได้ไหมละ สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา แต่มันเป็นการขัดแย้งกับกิเลส กิเลสมันถึง
ไม่พอใจสิ่งใดๆ เลยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ขัดแย้งกับมัน วางความขัดแย้งกับ
กิเลส มันไม่พอใจทั้งนั้น มันจะโต้แย้ง มันจะพยายามผลักไสทั้งนั้น

แล้วเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเป็นสินค้า เห็นไหม “นี่มีความ
เปลี่ยนแปลง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา นี่เป็นไตรลักษณ์
สิ่งที่เกิดมาเป็นสมุทัย สิ่งนี้ควรชำระกิเลส”...มันเป็นเรื่องโลกๆ มองกันเป็นเรื่องโลก เป็น

ผลประโยชน์ของโลก มันก็ได้โลก ปฏิบัติธรรมก็ปฏิบัติแบบโลกๆ มันถึงไม่ได้ประโยชน์กับเราขึ้นมา

แล้วพอเราเห็นโลกเขาเจริญขึ้นไป ด้วยความคิดด้วยความเห็นของเราที่เป็นเด็ก ความคิดเล็กๆ นะ จะมีอายุแก่แต่่าขนาดไหน แต่ความคิดไม่รู้อะไรเลย ไม่รู้จักตัวเองเลย เห็นเขาพูดกันเห็นกระแสโลกเป็นอย่างไรก็เป็นไปตามเขา จนว่าถือผีหรือถือพุทธเลย เพราะเป็นการอ่อนวอนเอาเป็นสัญญาความจำหมายรู้มา เป็นสัญญาอารมณ์ เป็นความคิดทั้งหมด แล้วกิเลสมันก็ฉลาดด้วย มันก็สร้างภาพให้เป็นสภาวะแบบนั้น ให้เราเห็นสภาวะตามไปกับเขา เห็นใหม่ ใจมันมหัศจรรย์อย่างนั้น สิ่งนี้มันก็เป็นไปตามเขา

แต่ถ้ามันเป็นความจริงของเราละ ถ้าเป็นความจริงของเรา มันจะรู้จักตัวตนของเราขึ้นมา ก่อน เราจะมีสติ เรากำหนดพุทโธของเราขึ้นมา เราจะมีคำบริกรรมของเราขึ้นมา ถ้าบริกรรมไม่ได้ มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันต้องให้เป็นความจริง มันเป็นการกระทำกับมือเรา มันเป็นการกระทำกับจิตขึ้นมา ถ้าจิตรู้จักเห็นภยันะ เห็นภยันในวิญญูะ แล้วมันจะย้อนกลับมา แต่ที่มันไม่เห็นภยันในวิญญูะ เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพาหนะวนไปในวิญญูะ เอาเป็นพาหนะ เอาเป็นเครื่องดำเนินไป แล้วอธรรมกันตลอดไป เห็นใหม่ สิ่งนี้มันถึงเป็นเรื่องของโลกไปหมด

ถ้าเป็นความจริงนะ ครูบาอาจารย์ที่รู้จริงจะชี้ความจริงกับเรา

เหมือนกับภิกษุผู้เฒ่า “ซัดอกซัดใจไปหมดเลย นั่นก็ทำไม่ได้ นี่ก็ทำไม่ได้”...มันทำได้ ทำได้ แต่มันเป็นอกุศล มันทำให้หัวใจนี้เศร้าหมอง หัวใจไม่ส่องแผ้ว “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส” นี่ไม่ใช่หมองไปด้วยอุปกิเลสนะ นี่กิเลสมันชี้หัว พอชี้หัวมันก็อ้างธรรมขึ้นมาว่าสิ่งนี้เป็นสภาวะธรรม สิ่งนี้เป็นการประพฤติปฏิบัติ พอประพฤติปฏิบัติมา เอากิเลสมาเหยียบหัวมันชี้ใหม่ มาเหยียบหัวใจ มาเหยียบการประพฤติปฏิบัติเรานี้

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาะ มันเป็นเรื่องที่มีอยู่แล้ว เห็นใหม่ ดอกบัวเกิดจากโคลนตม สิ่ง หัวใจมันเป็นอนิจจังอยู่แล้ว สิ่งที่มันจะเสถียรคงที่มันมาจากไหนล่ะ? มันก็มาจากอนิจจัง มันมาจากสิ่งที่เรามีๆ อยู่ที่นี่ มันไม่มีอะไรลอยจากฟ้ามาหรอก เพียงแต่เราเป็นชาวพุทธ คูสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาพุทธภูมิ ครูบาอาจารย์ปรารถนาพระโพธิสัตว์มา ต้องสร้างสมบุญญานิติการมาอย่างนี้ การสร้างสมบุญญานิติการ การสละทาน ที่เรากำลังทำอยู่ที่นี่ เพราะเราเชื่อองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราเสียสละ เราทำของเราขึ้นมา เราทำเพื่อเรานะ ทั้งๆ ที่เราเสียวัตถุออกไป ออกไปก็เพื่อสังคม เพื่อโลก เพื่อความร่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม หัวใจมันก็พัฒนาขึ้นมา สิ่งนี้มัน พัฒนาขึ้นมา มันเป็นไป

มันมีอยู่ หัวใจมันมีอยู่ ความรู้สึกมีอยู่ การเกิดและการตายมีอยู่ บุญเพนิวาสนาสติปัญญาขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนไปอดีตชาติไม่มีวันที่สิ้นสุด “เราเคยเป็น เราเคยเป็น” เห็นไหม เพราะปัจจุบันเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ก็เหมือนกัน ปัจจุบันเป็นเรา ปัจจุบันนี้เป็น พระ ก. พระ ข. เป็นนาย ก. นาย ข. มันเป็นเรา นี่เรื่องของโลกๆ เห็นไหม แล้วเราเกิดในยุคสมัยที่ วิทยาศาสตร์เจริญ แล้วก็เห็นการเปลี่ยนแปลง คุณ วิทยาศาสตร์คำนวณต่อไปอนาคตเลยว่า อีกกี่ ร้อยปีก็พันปี ความเปลี่ยนแปลงของโลกจะเป็นไปขนาดไหน เป็นห่วงเป็นใยลูกหลานว่าจะไม่มี อยู่มีกิน เราจะเอาทรัพยากรที่ไหนให้ลูกหลานใช้ เราควรจะต้องรักษาทรัพยากรนี้ไว้ให้กับ ลูกหลานไป

สิ่งนี้เรายังตามไป เรายังเห็นการเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ เราก็ไปดักหน้าเลย มันเป็นเรื่องของ กิเลสล้วนๆ นะ เพราะเราเห็นแต่เรื่องของวัตถุ แต่ความเปลี่ยนแปลงจากภายใน ความ เปลี่ยนแปลงของใจ ความเปลี่ยนแปลงของการเกิดและการตาย นี่ความเปลี่ยนแปลงอย่างนี้เราไม่ มอง สิ่งนี้เราไม่มอง เราไม่มองความเปลี่ยนแปลงจากภายใน ที่มันมาเกิดอยู่ที่นี่มันมาจากไหน ออก จากนี้แล้วมันจะไปไหน

ฟังสิว่า ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสดาของเรา ห่วงลูกหลานขนาดไหน อีก ๕,๐๐๐ ปี ศาสนานี้จะหมดไป เห็นไหม ในเมื่อสังคมร่มเย็นเป็นสุข มีสิ่งใดเกิดขึ้นมา เป็น ทรัพยากรเกิดขึ้นมา เราก็เจือจางกัน เราดูแลรักษากัน เห็นไหม ใจที่เป็นธรรม เราเจือจางออกไป เป็นวัตถุออกไป แต่หัวใจมันเข้มแข็งขึ้นมา หัวใจเป็นผู้เสียสละออกมา มันก็เป็นบุญกุศลเข้ามา แล้วก็เกิดเขาวนัญญา มันก็อยากจะค้นคว้าขึ้นมา เกิดทรัพย์ที่เป็นอริยทรัพย์จากภายใน ถ้าทรัพย์ จากภายในมันก็ย้อนกลับเข้ามาดูที่นี่ เห็นไหม

ความเปลี่ยนแปลงจากภายใน คุณ เวลาสมาธิเกิดขึ้นมา เวลามันฟังชาน มันทุกข์มันยาก หน้าขึ้นนอกตรมนะ “ไปไหนมา สบายดีไหม” หน้าขึ้นทั้งนั้นล่ะ แต่หัวใจอกตรมทั้งนั้นล่ะ มัน เศร้าหมอง เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หัวใจที่เสถียรอย่างนั้นพูดไว้ในธรรม “ในโลก นี้ร้อนเป็นไฟ แล้วเรายังรื่นเริงอาหาญอยู่ทำไม ทำไมเราไม่หาที่พึ่ง ในสโมสรรสันนิบาต ทุก

วงการทุกข์ทั้งนั้น หัวใจว่าเหว่ทั้งนั้น” ถ้าหัวใจว่าเหว่ เราจะขึ้นชมขนาดไหน หน้าขึ้นขนาดไหน หัวอกมันตรม แล้วมันยังต้องไปข้างหน้านะ แล้วเจ็ดหลาบใหม่

ถึงเจ็ดหลาบขนาดไหนมันก็หยุดยั้งไม่ได้ เพราะมันมีแรงขับ ในเมื่อวิชายังมีอยู่ ความ เป็นไปยังมีอยู่ แล้วมันเองเป็นนามธรรม มันกลับคงที่นะ มันเห็นแต่สภาวะภายนอก เห็นแต่วัตถุ นี้แปรสภาพ แต่หัวใจภายในเราไม่เห็นการแปรสภาพ เวลามันพุ่งซ่านขึ้นมา มันทุกข์ยากขึ้นมา มันทุกข์ยากมันก็ให้ผลเป็นโทษกับเรา เวลาความ โลก ความโกรธ ความหลงเกิดขึ้นมา เจ็บปวด แสบร้อนอยู่ในหัวใจ มันจะละเอียดอ่อน จะนุ่มนวลขนาดไหน จะประณีตขนาดไหน มันก็ให้ผล เป็นโทษทั้งนั้น ในเมื่อมันคือไฟ ไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ สิ่งที่เป็นไฟ เป็นราคะ โทสะ โมหะ มันเผาแล้วเผาเล่า

วัตถุนะ สิ่งที่เป็นขยะ สิ่งเป็นวัตถุของโลก เขาเผาหมดแล้วมันหมดนะ เหลือเป็นฝุ่น ย่อย สลายไปหมด แต่ไอ้ความเผาของใจมันเผาไม่มีที่สิ้นสุด มันเกิดมาอยู่นี้ก็ร้อน แม้แต่เราเกิดมา มี อำนาจวาสนา เราเกิดมาพบครูบาอาจารย์ เราได้ทำบุญกุศลไว้ บุญกุศลทำให้เราไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมก็แล้วแต่ มันก็ไปทุกข์อยู่บนนั้น เพราะหัวใจมันมีกิเลส

สิ่งที่มีกิเลสนี้มันของชั่วคราว เราเกิดที่ไหนมันก็ของชั่วคราวทั้งนั้น เพราะมันมีวาระ เพราะ วัฏฏะมันก็เหมือนกับธุรกิจ เวลาบริษัทเกิดใหม่ บริษัทเขาควรวรรณกันมันก็เกิดใหม่ บริษัท บางอย่างต้องสูญเสียไป นี่ก็เหมือนกัน ในการเกิดตายๆ แต่ละภพแต่ละชาติมันก็เป็นอย่างนั้น มัน ก็เกิดใหม่ เกิดตายๆ อยู่อย่างนี้ ถ้าเกิดตาย มันควรวรรณแล้วบริษัทมันดีขึ้นมา มันก็เป็นประโยชน์ กับบริษัทนั้นไซ้ใหม่

นี่ก็เหมือนกัน ในภพชาติของเรา ถ้าเราเกิดขึ้นมา บุญกุศลส่งเสริมขึ้นมา แล้วเราได้ ผลประโยชน์นั้น เราก็ลืมตัวไป ลืมตัวว่าเราเป็นคนนั้น เราเป็นคนนี้ แต่ถ้าเรามีสติ โลกกับธรรม นะ เราเกิดมา ทุกคนเกิดมามีร่างกายกับจิตใจ ถ้าไม่มีหัวใจ ปฏิสนธิจิตมาปฏิสนธิในไข่ในครรภ์ ของมารดา เราจะไม่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์นะ

ถ้าเราไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เวลาตายจากนี้ไป จิตเหมือนกัน เห็นไหม ปฏิสนธิจิตมันโอปปาติกะ เกิดเป็นผู้ใหญ่เลย เกิดเป็นสถานะนั้นเลย เกิดในโอปปาติกะ เกิดใน น้ำคร่ำ เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เห็นไหม ความเกิดมันต้องเกิดอยู่ตลอดเวลา เพราะแรงขับอันนี้ ถ้า แรงขับอันนี้ ถ้ามันจะย้อนกลับขึ้นไป มันก็ต้องย้อนกลับไปรู้จักตัวมันเองก่อน ถ้ามันต้อง

ย้อนกลับไปรู้จักตัวมันเองก่อน มันก็ต้องมีสมาธินี้ไง ถ้าเราไม่ทำสมาธิก่อน “ศีล สมาธิ ปัญญา” เราจะสว่างโพล่ง เราจะไปมองแต่ทางแง่ของวิทยาศาสตร์ว่ามันเป็นไปได้อย่างนั้น แล้วในการประพฤติปฏิบัติก็จะเป็นในแง่ทางวิทยาศาสตร์ในความรู้สึกของตัว มันเป็นวิทยาศาสตร์จากใคร วิทยาศาสตร์มาจากไหน ชั้น ๕ มาจากไหน ชั้น ๕ คืออะไร รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันมาจากไหน

สัญญา ข้อมูล เห็นไหม คุณการศึกษาสิ เด็กถ้าพื้นฐานมันดินนะ ให้มันมีสูตรทฤษฎีที่มันจำได้ เวลาคำนวณออกมาจะคล่องตัวไปตลอดเวลา แต่ถ้าพื้นฐานของเด็ก วิชาคำนวณ วิชาที่สิ่งต่างๆ ไม่มีในหัวใจ มันเรียนขึ้นไปมันจะเรียนไปทางไหนล่ะ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าในหัวใจของเรามันมีข้อมูล เราได้สร้างบุญกุศลมา ในการประพฤติปฏิบัติมันก็จะมีส่วนนี้ฝังใจมา แล้วการกระทำของเรามันจะถูกคิด ถูกคิดนะ

โลกที่เขาเป็นกัน ที่เขาดำเนินชีวิตกันอยู่นี้ เราจะอยู่กับเขาทำไม เราจะอยู่กับเขาทำไม แต่มันต้องอยู่ ต้องอยู่เพราะอะไร เพราะมันมีชีวิต เพราะมันมีหัวใจ เพราะหัวใจเรายังเป็นสมมุติอยู่ เราต้องทำจากสิ่งที่เป็นสมมุติให้มันเป็นวิมุตติขึ้นมา ถ้าวิมุตติขึ้นมา นี่วิธีการโดยธรรม

ถ้าวิธีการ โดยกิเลส มันก็ยังทำซับซ้อนไป ซับซ้อนนะ มันหลอก ๒ ชั้น ๓ ชั้น หลอกว่าเราได้กระทำแล้ว เราได้ใช้หนี้แล้ว เราได้ปลดปล่อยบริษัทของเรา เรายกบริษัทเราออกมาจากที่เป็นหนี้เขา แล้วมันเป็นจริงไหม? มันไม่เป็นจริงเลย เขาถอนบริษัทออกจากตลาดหลักทรัพย์ต่างๆ เขาทำของเขาได้ทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องของโลกที่มันยังหมุนเวียนกันได้ ความหมุนเวียน การเปลี่ยนแปลง มันเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างนี้อยู่ตลอดเวลา แต่ความเปลี่ยนแปลงของเรา เปลี่ยนแปลงจนเข้าไปจนตรอกนะ เปลี่ยนแปลงจนถึงที่สุด เพราะมันต้องเปลี่ยนแปลงไปจนถึงที่ว่ามันจะต้องเป็นไป แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนไปในบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ไม่มีต้น ไม่มีปลาย ความเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

แล้วถ้ามีศาสนาอยู่ มีการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราแก้ไขตรงนี้ได้ เห็นไหม เราแก้ไขตรงนี้ได้ มันจะเป็นความจริงของเรา มันจะเสถียรในหัวใจของเรา ตั้งแต่เรื่องความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมา เรากำหนดพุทโธๆ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ เพราะคำว่า “พุท โธ” มันเป็นสัทธาจริต

งานการที่มันลงทุนลงแรง แล้วสิ่งที่มันขัดแย้งกับในหัวใจ มันเลยทำได้ไม่สะดวก แต่ถ้ามันเป็นความจริงของเรา มันเป็นจริตนิสัยของเรา อะไรมันก็ต้องไปหมด คุณสิ บางคน เพื่อนฝูง

เรา จะกินจะอยู่อย่างไร ดีไปหมดเลย อะไรก็ได้ๆ ทำไมเขาอยู่สุขอยู่สบายขนาดนั้น ของเรานะ ของดีขนาดไหนก็ไม่ดีใดๆ เห็นไหม มันโต้แย้งมาจากภายใน มันไม่พอใจมาจากภายใน

แต่ถ้าสัจธรรมมันตรงกับจิต ความเป็นไปของเขา การปฏิบัติของเขา มันจะดีไปหมด ถ้าดีไปหมดก็อย่าชะล่าใจ เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นอนิจจัง สิ่งนี้มันไม่คงที่ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะมันยังไม่เสถียร คำว่า “เสถียร” มันเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากเหตุ กรรมทั้งหลายมา แต่เหตุ ชีวิตนี้ก็มาแต่เหตุ กรรมพาเราเกิดมา ที่มานั่งอยู่นี้มันมาแต่เหตุ เพราะมันมีกรรม มันถึงให้เราเกิดมาที่นี่ แล้วพอเราเกิดมาแล้ว เหตุที่ดี-เหตุที่ชั่ว เหตุที่ชั่วเขาก็พาชีวิตของเขาหลุมๆ ดอนๆ ตก นรกหมกไหม้ นรกในหัวใจนะ เกิดขึ้นมาก็ทุกข์ อยู่ในโลกก็ทุกข์ ความเป็นไปของทุกข์เผาผลาญอยู่ตลอดเวลา เขาก็อยู่ของเขาไปนะ สิ่งที่เกิดมา บาปอกุศลพาเกิด

ถ้าบุญกุศลพาเกิด เราเกิดมาแล้วพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงการให้เสียดละ นี้โลกเขาทำกันไม่ได้นะ ความตระหนี่ถี่เหนียวมันจะเสียดละไม่ได้ มันจะออกจากตัวไม่ได้ ถ้าเป็นกิเลสเป็นอย่างนั้น ทุกคนเป็นอย่างนั้น เพราะทุกคนเกิดมามีกิเลสพาเกิด ในการเสียดละ เราเสียดละไม่ได้หรอก แต่เวลาเราทำบ่อยครั้งเข้าๆ จนมีความเป็นนิสัยของเรา

แล้วถ้าเสียดละขึ้นมา เห็นไหม คุณครูบาอาจารย์ของเราแต่ละองค์เวลาประพฤติปฏิบัติ ไป ตั้งแต่โศดาบัน สกิทาคามี อนาคามี ขึ้นไป มันเปลี่ยนแปลงไปๆ ย้อนกลับดูตัวเอง ทำไมเมื่อก่อนเราเป็นอย่างนั้นๆ นึกย้อนหลังแล้วเสียใจ เพราะอะไร คุณผลไม้ที่ดิบ ถ้ามันแก่ เขาเอาเก็บมาบ่มมาเพาะ มันจะสุกนะ นี่เหมือนกัน ถ้าหัวใจมันยังเป็นกิเลสอยู่ มันยังดิบอยู่ ดิบมันก็คือดิบๆ ในเมื่อกิเลสมันดิบๆ กิเลสมันครอบหัวใจอยู่อย่างนั้น มันก็เป็นอย่างนั้น แต่ถ้าคนไม่มีการเปลี่ยนแปลง มันก็ดิบอย่างนั้นต่อไป แล้วยิ่งจะดิบจะบูดเน่าไปเลย แต่ถ้ามันสุกขึ้นมาที่อยู่ที่เรากระทำขึ้นมา เราถึงเสียดละได้

คนเสียดละนะ เสียดละโอกาส เกิดมาเป็นมนุษย์โดยสมบัติสาธารณะ การมีครอบครัวเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดต่างๆ หมดเลย ศีล ๕ บริสุทธ์ แต่ทำไมเราเสียดละละ ทำไมเราถือพรหมจรรย์ละ ของที่เรามีสิทธิ เราไม่เอา เราสละให้หมดเลย สละออกไป เราประกาศตนออกบวชเป็นพระ ถือพรหมจรรย์ ถือพรหมจรรย์เพื่อใคร

พรหมจรรย์ก็เพื่อพรหมจรรย์ พรหมจรรย์ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ พรหมจรรย์จากชีวิตการดำรงอยู่ แต่หัวใจยังไม่เป็นพรหมจรรย์ขึ้นมา มันก็ต้องเริ่มประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เริ่มทรมานตนขึ้นมา

เห็นใหม่ การทรมานตนขึ้นมา ผลดีจะเกิดขึ้นจากหัวใจ มันก็เป็นประสบการณ์ของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมันมีเหตุสมควรแก่มัน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าเหตุสมควร ใจจะเริ่มอยู่ในอำนาจของเรา เห็นใหม่

ถ้ามันยังฟุ้งซ่านอยู่ นี่ความฟุ้งซ่าน ความทุกข์ยากของเรา เพราะหัวใจมันสกปรก แต่ถ้ามันเป็นความสะอาดขึ้นมา จิตจะเริ่มเข้าเป็นสมาธิ แล้วเวลาใช้ปัญญาอบรมสมาธิเนะ มันคิดขนาดไหนให้มันคิดไป คิดแต่เรื่องอะไรก็ได้ให้มันคิดไป เพราะอะไร เพราะมันเป็นการกระทำของมัน น้ำสกปรก เขามาทำให้สะอาดขึ้นมา เขาต้องรีไซเคิลมัน เขาต้องทำความสะอาดให้มัน

ใจก็เหมือนกัน ถ้ามันสกปรกให้มันคิดไป แล้วตั้งสติ ตัวสติ ตัวความรู้สึก มันจะตามหัวใจนี้ไป เห็นใหม่ ตามความคิดไป คิดมาให้ผลเป็นโทษ มันก็เป็นทุกข์ คิดมาให้ผลเป็นประโยชน์ ความคิดกับการกระทำมันคนละอัน มันยังไม่ถึงเวลากระทำ มันเป็นเรื่องนโยบาย เป็นเรื่องของความคิด แล้วจะคิดทำไม ถ้าเราคิด เราคิดได้ เราคิดอย่างนี้แล้ว ถึงเวลากระทำแล้ว เราจะทำสิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์กับชีวิตของเราเลย

ถึงเวลามันทำ มันคิดพร้อมกับทำไป มันก็เป็นความเป็นไปของโลก แต่ถ้ามันเห็นโทษของมัน เห็นโทษของความคิด เห็นโทษของหัวใจของเรา มันก็จะเห็นโทษของมัน แล้วมันก็จะเริ่มปล่อยวาง เพราะคิด มันเห็นโทษ มันก็ปล่อยๆ ความปล่อยอย่างนี้ เพราะมันจะรู้ทันความรู้สึก รู้ทันความคิด ถ้ารู้ทันความคิดเข้ามา เห็นใหม่ จิตมันก็จะสงบเข้ามาๆ มีสติสัมปชัญญะ

ถ้าสงบเข้ามาโดยสิ้น โดยความตกวางค์ ไม่เป็นอย่างนี้หรอก นี่คิดเฉยๆ ดูกันไปเฉยๆ สิ่งที่เป็นความคิดเป็นโทษ มันเป็นโทษ ก็ดูกันไปเฉยๆ มันก็หยุดได้แค่นั้น นี่มันสลิต แต่มันไม่เสถียร มันหยุดได้ แต่มันไม่คงที่ แต่ถ้ามันเสถียรของมันนะ มันจะมีสติของมันพร้อม ถ้าสติพร้อมขึ้นมา มันจะรู้ถึงตัวเราเอง เห็นใหม่ มันว่างโดยสัจจะความจริง ไม่ใช่ว่างด้วยความสำคัญมั่นหมาย

ถ้าว่างด้วยความสำคัญมั่นหมาย นี่ปฏิบัติโดยโลกมันก็ว่างด้วยความสำคัญมั่นหมาย เพราะอะไร เพราะเราศึกษาธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เรารู้ธรรมหมดเลย เรามีวิธีการทั้งหมด แล้วเราก็สร้างภาพ โลกเขาสร้างภาพกันนะ เขาหลอกหลวงกัน เขาสร้างภาพขึ้นมาเพื่อจะ

ให้คนเชื่อถือเขา ใ้เนื้อก็เหมือนกัน เราสร้างหัวใจของเราขึ้นมา เราสร้างความว่างของเราขึ้นมา มันไม่เป็นความจริง มันถึงไม่เสถียร ไม่คงที่ของมัน

ถ้าคงที่ มันคงที่ของสัมมาสมาธินะ แล้วเรามีสติสัมปชัญญะ เราใคร่ครวญของเราบ่อยครั้งเข้า จนมีหลักมีเกณฑ์ของมันขึ้นมา จิตเป็นเอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น เห็นไหม จิตเอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น จิตดวงนี้ออกวิปัสสนา

ถ้ามันจะเสถียรคงที่ มันจะมีวิปัสสนาของมัน ถ้ามันเสถียรขึ้นมาแต่มันไม่คงที่ มันก็แปรสภาพอยู่อย่างนั้น แล้วยังพาเกิดพาดายนะ ถ้าเราทำความสงบได้ เราเข้าฌานสมาบัติได้ เราจะเกิดเป็นพรหม ถ้ามีสติสัมปชัญญะนะ แต่เป็นไปไม่ได้ เพราะอะไร มันเป็นไปไม่ได้เพราะมันมีกิเลสใจ แม้แต่ฤทธิชีไพรเขาเหาะเหินเดินฟ้าอยู่ ถ้ามีอะไรมากระทบนะ ตกเลย เราจะควบคุมอย่างนี้ไม่ได้ เพราะเหตุผลอย่างนี้เป็นเหตุผลโลกๆ เหตุผลของสมมุติ มันเป็นโลกนิยม สมมุตินิยม มันเป็นสภาวะแบบนั้น มันถึงเป็นฉานโลกีย์

คำว่า “ฉานโลกีย์” โลก เห็นไหม ฉานของโลกเขา ฉานของความเป็นไป แล้วฉานของโลกเขามันมีแกน แกนของใจ แกนของอวิชา มันติดข้องสิ่งใด ถ้ามันยังไม่มีอะไรที่มันเป็นผลของหัวใจ คือมันไม่ถึงกับซึ่งใจนั้น มันก็ยังทนได้ แต่ถ้ามันมีสิ่งใดๆ เข้าไปกระทบหัวใจ หมดเลย มันหมดนะ เพราะมันเป็นฉานโลกีย์ ถึงว่ามันเสถียรคงที่ไม่ได้ เพราะมันยังไม่ได้วิปัสสนา ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นักบวชสมัยโบราณเขาทำได้แค่นี้ ทำได้แค่หัวใจสงบ แล้วก็ทำได้แค่รักษาไว้...รักษาไว้ขนาดไหนก็เป็นไปไม่ได้ เพราะมันไม่มีวิชาการ ไม่มีวิธีการกระทำ

ถ้ามีวิธีการกระทำขึ้นมา เราถึงย้อนออกวิปัสสนา วิปัสสนาในอะไร

นี่หนามขอกเอาหนามบ่ง สิ่งที่เกิดขึ้นมา เราก็รักษาสมบัติ รักษาสมบัติเพราะใคร รักษาสมบัติเพราะมีเรา เรามีครอบครัวเพราะอะไร มีครอบครัวเพื่อให้เกิดถึงเรา ถ้าเรามีครอบครัวขึ้นมาแล้วเราจะอบอุ่น ถึงเจ็บไข้ได้ป่วยก็มีคนมาดูแลเรา...เราๆ ทั้งนั้นละ นี่มันคิดที่เราก่อนนะ

โลกนี้มีเพราะมีเรา กิเลสที่มันเหยียบย่ำหัวใจอยู่นี้ มันทุกข์เพราะว่ามีเรา

แล้วถ้ามีเรา แล้วเราไปหลงในอะไร? เราหลงในสัทธิกุศล ความเห็นผิดในหัวใจนี้สรรพสิ่งนี้เป็นของเราหมดเลย ถ้ามีเรา เห็นไหม ปฏิบัติก็ปฏิบัติไม่ได้ เพราะมันสะท้อนเรา เสภาพัจฉัยเครื่องอาศัยในโลกที่มีอยู่ เราจะเสพของเรา เพราะเราเสพผลประโยชน์กับเรา นี่ประโยชน์

กับเราทั้งหมดเลย แล้วเวลานั่งสมาธิก็ไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันจะทรมานเรา เห็นไหม สิ่งที่เป็นสมบัติของเรา เราให้จิตใจคนอื่นก็ไม่ได้ เพราะเป็นของของเรา

ถ้ามันเป็นของของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา เพราะเราฟังธรรม เรามีจิตนิสสัย เราย้อนกลับเข้ามา ถ้าจิตสงบก็รู้ว่าเรา เรามันอยู่ไหนล่ะ ที่ว่าเป็นเราๆ เรามันเกิดมาจากไหน เกิดมาจากใจหรือความรู้สึกมาจากไหนล่ะ มันเกิดมาโดยธรรมชาติ โดยการเกิดเป็นมนุษย์นี่ไง การเกิดเป็นมนุษย์มันมีอุปาทานยึดมัน มันยึดมันอย่างนี้เพราะเราไปยึด แล้วสิ่งที่ไปแก้ แก้ที่ไหนล่ะ? ก็แก้ที่นี้ แก้ที่กายเรา

จิตไม่สงบ จิตไม่มีพื้นฐาน การเห็นกายเห็นโดยสามัญสำนึกทั้งนั้น การเห็นโดยสามัญสำนึก เห็นโดยกิเลส แต่ถ้าการเห็นโดยธรรมละ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าการเห็นโดยธรรม จิตมันสงบขึ้นมา มันเห็นกาย มันจะสะท้อนหัวใจมาก มันสะท้อนกิเลสใจ สิ่งใดที่มันเป็นความสกปรก มันเห็นความสกปรกนั้น สิ่งนั้นสกปรก เราจะขยะแขยงไหม

คูลี เราไม่อาบน้ำ ๕ วัน ๑๐ วัน ร่างกายของเราสกปรก เวลาเราไปอาบน้ำ เราจะรู้สึกอย่างไร นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นความสกปรกเราชำระล้างอยู่ทุกวัน เราอาบน้ำวันละ ๕ วัน ๑๐ วัน แล้วสิ่งนี้มันออกมาเล็กน้อย เราก็เห็นเป็นของไม่มีคุณค่า แต่ถ้าเกิดวิกฤตขึ้นมา ไม่มีน้ำ ไม่มีอะไรเลยเราไปหลงป่าอยู่ ๕ วัน ๑๐ วัน ไม่ได้อาบน้ำ แล้วมาอาบสักทีสิ มันจะเป็นอย่างไร

ถ้าความเห็นของใจที่เป็นธรรมมันจะเห็นสภาวะแบบนั้น เห็นความเป็นไปของความคิดนี้ว่าเป็นโทษ เห็นความคิดของเราว่ามันหลงตัวมันเอง สิ่งนี้มันเป็นโทษขึ้นมา เพราะมันมีธรรมสภาวะธรรม สภาวะจิตมันสงบเข้ามาเห็นสภาวะแบบนั้น

ถ้าเห็นสภาวะแบบนั้นนะ มันเป็นเรื่องของความรู้สึกทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องของจีเห็งจี้ไคลที่ออกมาเปรียบเทียบกับนี้หรือ กิเห็งจี้ไคลที่เปรียบเทียบกับมันเป็นบุคคลาธิษฐานให้จิตเห็นภาพ แต่สัจจะความจริงที่มันเห็น ที่มันรู้ของมัน มันเห็นกายสภาวะแบบนี้ มันเห็นการเปลี่ยนแปลงของมัน เห็นไหม จะพุงจะพองจะหนองขนาดไหน เยิ้มขนาดไหนก็แล้วแต่ ให้เห็นสภาวะแบบนั้น ถ้ามันมีวาสนามันจะปล่อยวางไป มันจะพุงพองไป มันจะหลุดย่อยสลายของมันไป ย่อยสลายเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปนะ

แล้วถ้ากิเลสไม่ขาด คำว่า “กิเลสไม่ขาด” มันไม่มีขณะจิต มันจะปล่อยวางขนาดไหน มันจะทำลายไปขนาดไหนนะ ถ้าเราดูไปเรื่อยๆ ใช้กำลังวิปัสสนาไปอย่างนี้ มันจะย้อนกลับ ย้อนกลับเข้ามา จากส่วนที่มันย่อยสลายไปแล้ว มันจะขึ้นมาเป็นตัวตนของเราใหม่ก็ยิ่งได้ เพราะอะไร นี่คือ สภาวะธรรมใจ

สภาวะธรรมคือการตรวจสอบ คือการทดสอบ เห็นใหม่ วิปัสสนาไป มันจะย้อนไป ย้อนหน้าย้อนหลัง การย้อนหน้าย้อนหลังเพราะอะไร เพราะแก่นแท้ของกิเลส กิเลสมันหนักหนาสาหัส สากรรจ์ เห็นใหม่ ความเห็นอย่างนี้ ตักตักปทาน มันปล่อยวางชั่วคราว การปล่อยวางความเป็นไปจากในหัวใจ นี่ไตรลักษณ์มันจะเกิดตรงนี้ ถ้าเกิดตรงนี้ขึ้นมา มันจะมีค่าเสถียรขึ้นมาบ้าง ค่าเสถียรเพราะมันเห็นพร้อม สิ่งที่เห็นพร้อมขึ้นมา ใจสำคัญที่สุดนะ

วัตถุมันเป็นไปไม่ได้ ไม่มีสิ่งใดๆ ในโลกนี้มีความคงที่เลย ความเสถียรในโลกนี้ไม่มี ไม่มีหรอก สภาวะความเป็นไป มันถึงหมุนเวียนอยู่อย่างนี้ โลกมันหมุนเวียนอย่างนี้ แล้วจิตวิญญาณที่มันมาเกิดมาตายอยู่ที่นี่ มันมาทรงคุณค่าอยู่ในร่างกาย มันเห็นสภาวะแบบนั้น พยายามจะเปลี่ยนแปลงก่อน ดักหน้าดักหลัง ดักหน้าดักหลังเปลี่ยนแปลงไปโดยกิเลส เปลี่ยนแปลงไปโดยวิทยาศาสตร์ เปลี่ยนแปลงโดยโลก

แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมละ สภาวะธรรมมันเห็นสภาวะของมัน มันเปลี่ยนแปลงของมัน สัจจะความจริง แล้วมันเป็นธรรมชาติส่วนบุคคล ผู้ใดเห็น ผู้นั้นเข้าใจ จิตดวงใดเห็นใหม่

เราศึกษากันนะ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๘ ประโยค ๑๐ ประโยค ต่างๆ ท่องจำได้หมดนะ เข้าใจหมด แยกแยะได้หมด แต่งเติมได้หมด ภาษาบาลีแต่งเติมได้ แต่มันไม่เข้าถึงใจ เพราะอะไร เพราะมันออกมาจากอาการของใจ อาการของใจไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ออกไปเป็นกิจของธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมที่ว่า สิ่งที่เสถียรในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคงที่ แต่บอกทวนกระแส ให้เข้าไปหาสภาวะแบบนั้น แล้วเราก็เอาอาการของใจคือความรู้สึกไปศึกษาธรรมมา เราศึกษามาขนาดไหน แล้วมันชำระกิเลสได้สักตัวใหม่? มันชำระไม่ได้สักตัวเลย เพราะมันไม่เกิดจากสัจจะความจริง

ถ้าเราทำความสงบของใจ ชื่อของสมาธินะ ชื่อของปัญญาะ มันเป็นชื่อในพระไตรปิฎก เวลามันเกิดขึ้นมากับเรา ความเป็นสมาธิมีความสุขอย่างนี้ นี่ความสุขนะ จิตมันปล่อยเข้ามานะ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ พุคคอย่างนี้ ผู้ที่ปฏิบัติใหม่ไม่เข้าใจหรอก เพราะอะไร เพราะมันเป็นเราไปทั้งหมด เรายึดมันถือมันไปทั้งหมดเลย มันเป็นเราๆ ไปหมดเลย แต่ผู้ที่จะพุดอย่างนี้ได้ มันผ่านเรื่องของความสงบเข้ามา มันผ่านวิธีการเข้ามา ครอบวงจรไป ครอบวงจรว่ามันจะเสถียรตรงไหน เสถียรของขั้นสมาธิ เสถียรของขั้นโสดาบัน เสถียรของขั้นสกิทาคามี เสถียรของขั้นอนาคามี ถึงที่สุด เสถียรขั้นพระอรหันต์ มันเสถียรอย่างไร

สิ่งที่เสถียรมันมีเพราะมีอย่างนี้ ความมีอย่างนี้มันเกิดมาจากไหน? มันเกิดมาจากนามธรรมนะ เกิดมาจากการต่อสู้อยู่ เกิดมาจากการประพฤติปฏิบัติ มันเกิดมาจากประสบการณ์ของใจ ถ้าใจมีประสบการณ์อย่างนั้น แล้วสิ่งใดจะเข้าไปหาใจดวงนี้ล่ะ วิธีการจะเข้าไปหาใจดวงนี้ วิธีการจะทำลายมัน มันมาจากไหนล่ะ

มันมาจากใจดวงนี้ล่ะ ใจดวงที่ทุกข์ๆ ร้อนๆ ดวงที่ประพฤติปฏิบัติ แต่ถ้ามีอำนาจวาสนา เชื่อฟังครูบาอาจารย์ แล้วพยายามกอบกู้ กอบกู้ก็คือสะสมสร้างสมขึ้นมา ถ้าสร้างสมขึ้นมา จิตมันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันจะออกทำงาน ออกทำงานนะ เพราะมีคนคอยกระตุ้นเตือนใจ

ถ้าจิตมันไม่ออกทำงาน พอจิตสงบขึ้นมา มันพอใจของมันนะ มันพอใจแค่นี้ “นี่คือวิมุตติ นี่คือนิพพาน” มันจะพอใจแค่นี้ แล้วมันก็จะหาเหตุผลคอยส่งเสริมว่า “นี่ถูกต้อง นี่ถูกต้อง” ถูกต้องนั่นถูกต้องของกิเลส ไม่ถูกต้องของธรรมหรอก

ถ้าถูกต้องของธรรมมันจะเห็นสภาวะของมัน เราแยกแยะออกไปบ่อยครั้งเข้าๆ มันจะเป็นสภาวะแบบใดก็แล้วแต่ ให้มันเป็นไปนะ ถ้ามันมีเหตุการณ์อย่างนั้นขึ้นมา เหมือนเรตักอาหารใส่ปากเลย แต่เราดูแต่เขตักใส่ปากกัน แล้วเราคิดว่าเรตักใส่ปาก ถ้าเป็นปกติทางวัตถุทางร่างกาย ถ้าเราไม่ตักอาหารใส่ปาก มันจะมีอาการหิวโหย

มันรู้อยู่ แต่ทำหัวใจเป็นอย่างนั้น มันก็คิดว่านี่เป็นสภาวะธรรม เหมือนกับเรตักอาหารใส่ปากเลย นี่มันสร้างภพได้ขนาดนั้นนะ กิเลสมันร้ายกาจอย่างนี้ กิเลสในหัวใจของมนุษย์มันร้ายกาจขนาดนี้ กิเลสในหัวใจของสัตว์โลกเลย ไม่ใช่แค่หัวใจของมนุษย์หรอก สัตว์โลกนี้เลย สัตว์โลกตั้งแต่วิญญูะ ตั้งแต่เทวดา อินทร์ พรหมลงมาเลย เว้นไว้ตั้งแต่อนาคามี ๕ ชั้น สิ่งที่เป็นอนาคามี ๕ ชั้น จะไม่เกิดหมุนกลับมาในวิญญูะ สุกไปข้างหน้า แล้วพ้นออกไปจากกิเลสนี้เท่านั้น

สิ่งที่เสถียรมี ถ้ามันมีสถานะแบบนั้น เสถียรที่ไหนล่ะ ความคงที่มี ความเป็นไปมี ธรรมะมี แล้วธรรมะมี มีในหัวใจของครูบาอาจารย์เรา มีในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน ถ้าธรรมะมี ความเห็นมี ความเป็นไปมี มันขึ้นน้ำกันเข้ามาได้ แต่ถ้ามันไม่มี มันเป็นเรื่องของโลกๆ ถ้าเป็นเรื่องของโลก ปฏิบัติเพื่อโลก แล้วปฏิบัติเพื่อโลกก็ไม่รับผิดชอบด้วยนะ เพราะอะไร เพราะใจมันเป็นโลก ใจมันไม่เข้าใจเรื่องธรรมะเลย

ถ้าไม่เข้าใจเรื่องธรรมะเลย “ถ้าทำอย่างนี้จะเป็นสถานะแบบนั้น สถานะแบบนั้น” แล้วมันก็พายเรือในอ่าง จิตมันก็หมุนเวียนไปสถานะของกิเลสอย่างนี้ แล้วกิเลสก็พาหมุนออกไปอย่างนั้น นี้ออกอย่างนี้ออกอย่างนั้น มันสร้างภาพไป มันเป็นไป สถานะจิตที่มันจะเป็นสถานะแบบนั้น ออกไป แล้วเราก็จะวนอยู่ในอ่างอย่างนั้น แต่เราก็พอใจนะ เพราะมันวนไปที่หนึ่ง มันเคลื่อนไปที่หนึ่ง “เออ! ว่างที่หนึ่ง เออ! เราารู้สึกที่หนึ่ง” แต่มันก็วนกลับมาที่เก่า มันก็วนมาว่างๆ อย่างนี้...กิเลสท่วมหัว มันวนไปวนมาอยู่อย่างนั้น แล้วมันไปถึงไหนกันล่ะ

แต่ถ้าเป็นธรรม มันตรงเข้าหาฝั่งนะ มันไม่หมุนเวียนอยู่กลางทะเลอย่างนั้นหรอก ถ้าเข้าถึงฝั่ง เราใช้ชีวิต เราไปเรือแตกอยู่กลางทะเลกัน เราจะพยายามหาสิ่งดำรงชีวิต แล้วพยายามกระเสือกกระสนเข้าหาฝั่ง ถ้าเราเข้าถึงฝั่ง เราจะมีความรู้สึกอย่างไร นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราเข้าถึงฝั่งนะ เพราะธรรมเป็นสันติภูมิจึง ไม่มีใครจะประกันความบริสุทธิ์ ผุดผ่องของแต่ละคนได้ แต่ถ้าเข้าถึงฝั่ง มันเข้าถึงฝั่งเหมือนกันหมด เห็นไหม ถ้าใจเหยียบฝั่งแล้วชีวิตเราแน่นอน ชีวิตเราแน่นอนแล้วนะ เราจะไม่วุ่นไปกับเขาหรอก เห็นไหม นี่ค่าของความเสถียรไป

ถ้าจิตมันเสถียรอย่างนี้ มันต้องให้ใครมาประกันกับมัน มันจะรู้ขึ้นมาเลยนะ โสคาบันเป็นอย่างนี้ สักกายทิฐิ กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย ทุกข์ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ทุกข์ แล้วมันเสถียรแค่นี้ มันเสถียรทั้งหมดไหมล่ะ มันถึงฝั่ง เห็นไหม แต่มันยังแช่น้ำอยู่นั่น ถ้าคลื่นใหญ่มา มันก็พัดออกไปอีก ถ้าพัดออกไปนี่เกิดอีก ๘ ชาติ แต่ถ้ามันไม่พัดอีก เราจะเดินขึ้นฝั่งขึ้นไปได้เลย

สิ่งที่ละเอียด ค่าของความเสถียรมันมีขั้นตอนของมันนะ นี่เราพยายามทำ แล้วมันมาจากไหน สิ่งของมันไม่มีนะ คนที่ตายไปแล้ว สิ่งที่เป็นวัตถุ ฐิติ คอมพิวเตอร์เวลาเขาคีย์เข้าไป ข้อมูลมันออกมามหาศาลเลย แล้วตัวคอมพิวเตอร์เดี๋ยวมันก็พัง เดี่ยวเขาก็ต้องเอาไปซ่อม เดี่ยวก็ต้องทบทวนทำลาย เปลี่ยนโปรแกรมใหม่ มันมีอะไรเป็นสมบัติของมันบ้าง

แต่เรามีนะ เรามีชีวิตนะ เรามีชีวิตของเรา เรามีความรู้สึกของเรา ความรู้สึกอันนี้มัน
 สะสมมาแล้ว บุญกุศล-บาปอกุศลมันจับลงที่ใจดวงนี้ทั้งหมด คอมพิวเตอร์ วัตถุที่โดนทำลายไป
 แล้ว ไม่มีใครรับผิดชอบกับมันเลย มีแต่เจ้าของเสียอกเสียใจถ้าคนที่ไปรบกวน เห็นไหม นี่ก็
 เหมือนกัน คนที่ตายไปแล้ว ชากศพก็เหมือนคอมพิวเตอร์นั่นนะ เพราะมันไม่มีประโยชน์อะไร
 แล้ว แต่นี่มันมีหัวใจของเรา ในความรู้สึกของเรานั้นยังมีอยู่ ถ้ามีอยู่ เราต้องชวนขวยสิ เราจะมา
 ประมาทกับชีวิตไม่ได้นะ หายใจเข้าและหายใจออก ถ้าไม่เข้าไม่ออก ตายหมด คุณสิ ใครจะประกัน
 ได้ว่าเราจะมีชีวิตอยู่ถึงวันพรุ่งนี้ ถ้ามันเห็นโทษอย่างนี้ละ มันจะกระตุ้นให้เราารู้สึกเห็นภัยของ
 ชีวิตว่ามันสั้นนัก แล้วมันจะเริ่มตื่นทำของเราละ

บุญกุศลเราสร้างกันมาพอแรงแล้ว เรื่องของท่านเราก็สร้างมามากแล้ว ท่านก็คือท่าน จะเกิด
 เป็นเทวดา อินทร์ พรหมขนาดไหน สมบัติมันก็เป็นทิพย์อยู่อย่างนั้น ศีลก็ทำให้เราเวียนตายเวียน
 เกิดอย่างนี้ ถ้ามีการภาวนา เห็นไหม สมบัติทั้งหมดที่เราสร้างมามันจะมาหนุนตรงนี้ หนุนตรงให้
 เราอยากออกวิปัสสนา อยากให้เราออกประพฤติปฏิบัติ แล้วออกประพฤติปฏิบัติให้ควรแก่ธรรม
 ด้วย

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เราจะได้ธรรมะอันนี้ในหัวใจของเรา

ผู้ใดปฏิบัติธรรมไม่สมควรเลย คุณสิ ปฏิบัติแบบฝึๆ อ่อนวอนเอา ต้องการเอา อ่อนวอน
 ต่างๆ สิ่งนั้นเป็นเรื่องของผีทั้งนั้น เพราะอ่อนวอน ถ้าต้องอ่อนวอนบูชา นั่นไม่ใช่แล้ว อดุดา หิ
 อดุดโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน หนาวก็รู้ว่าหนาว ทุกข์ก็รู้ว่าทุกข์ ร้อนก็รู้ว่าร้อน ดิก็รู้ว่าดี ชั่วก็
 รู้ว่าชั่ว แต่กิเลสมันพาให้โง่ ไม่รู้สึกอย่างเลย ปฏิบัติไปก็ว่าดี ก็ว่าถูกต้อง ก็ว่าเป็นไปหมด แล้วมัน
 เป็นไหม มันไม่เป็นเพราะอะไร เพราะมันเป็นการคาดหมายนะ ปฏิบัติแล้วนิพพาน นิพพาน
 ทั้งนั้นเลย วางหมดทั้งนั้น วางอย่างนี้โดยสามัญสำนึกน่าจะรู้ตัว รู้ตัวทั้งนั้น มันจะวางอย่างไร มัน
 วางขนาดไหน

นี่เหมือนเราเลยนะ เรากินอาหารแล้วกำตาคอ เราดื่มน้ำได้ไหม? ดื่มได้ แต่มันเสียว
 ไหม? เสียว นี่ก็เหมือนกัน จะวางขนาดไหนมันก็มีความลึกลับความสงสัย โดยสามัญสำนึกนี้
 เหมือนกำตาคอเลย แต่ถ้าเราเอากำออกจากคอ เอาทุกอย่างออกจากคอหมด อะไรมันก็เข้า
 สะดวกหมด มันไม่มีความสงสัยหรือ ความสงสัยเกิดมาจากไหนละ

กิเลสมันคาบคอกอยู่นะ ถ้าเราเป็นสุภาพบุรุษ เราทำผิด เราทำแล้วไม่เข้าทาง เราต้องแก้ไขแล้ว ชีวิตเรตื้นขึ้นเรื่อยๆ นะ แล้วเราจะไปที่ไหนกัน เราจะไปจนตรอก เวลาเข้าไปนอนในโลงศพแล้วค่อยมาแก้ไขตอนนั้นหรือ ไม่มีประโยชน์หรอก พอเราไปนอนอยู่ในโลงศพ คุณติ เอาศพมา ก่ายกัน ศพมันมีความรู้สึกไหม แต่ถ้าเป็นคนมีชีวิตนี้ไม่ได้ละ คนมีชีวิตมีความรู้สึกหมดละ

คุณติ เวลาเราไปเที่ยวป่าช้า กลัวผี ไปในที่วิเวก เรากลัวทั้งหมด ความกลัวมาจากไหนละ แล้วซากศพอยู่ในป่าช้ามันกลัวใคร มันไม่เห็นเคยกลัวใครเลย นี่จิตมันออกไปแล้วนะ แล้วชีวิตเรามันสั้นนัก ความเป็นไปอย่างนั้น เราต้องยอมรับความจริงนะ ความลับไม่มีในโลกหรอก ผู้ใดกระทำ ผู้นั้นรู้ จิตที่กระทำมันก็รู้ สิ่งที่ทำกันมาก็รู้ แต่เราจงนสนทน่ให้ใหม่ เพียงแต่มันเป็นสายบุญสายกรรมนะ สิ่งที่เป็นประโยชน์ขึ้นมามันจะทำให้เราฉุกคิด เพราะเรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องของส่วนบุคคลทั้งนั้น ใครทำดีทำชั่วเป็นของหัวใจดวงนั้น ไม่มีใครแบกรับกรรมให้ใครได้หรอก เพียงแต่ในปัจจุบันนี้สายบุญสายกรรมชักนำเราไปทางไหนเท่านั้นเอง

ถ้าซักเรากลับมา มันตรวจสอบจากใจเราเอง ไม่ต้องเชื่อใครเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้บอกให้เชื่อใครนะ ดูกาลามสูตรสิ ไม่ให้เชื่อแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ ไม่ให้เชื่อแม้แต่ครูบาอาจารย์เราสอน ไม่ให้เชื่อทั้งนั้นเลย ให้เชื่อความเห็นของเรา ให้เชื่อหัวใจเราทุกข้ใหม่ ถ้าหัวใจเราทุกข้ หัวใจเราลังเลสงสัยอยู่ แล้วยังมีโอกาสแก้ไข เพราะเรายังไม่ตาย ถ้าเราตายไปแล้วก็แล้วแต่บุญกุศลแล้ว

เวลาเทวดาเขาอวยพรกัน “ถ้าหมดอายุขัยแล้วให้เกิดเป็นมนุษย์เถิด พบพระพุทธศาสนา” เพราะเทวดานะ เวลาเราเกิดเป็นจิต จิตส่วนๆ มันเห็นกันได้ มันรับรู้สิ่งนี้ได้ รับรู้สิ่งนี้ได้เพราะอะไร เป็นเทวดานี้มาจากไหน? ก็มาจากบุญกุศล “ถ้าตายแล้วขอให้ไปเกิดเป็นมนุษย์เถิด พบพระพุทธศาสนา ได้สร้างบุญกุศลแล้วไปเกิดเป็นเทวดาอีก” มันก็เวียนอย่างนี้ เห็นไหม สิ่งที่เราแก้ไขคือการเกิดและการตาย แล้วมันยังเกิดยังตายอยู่อย่างนั้น เทวดาถึงต้องมาฟังธรรมของครูบาอาจารย์ไง เพราะเรื่องอริยสัจก็ไม่วู้รู้แต่ได้เห็นการเกิดการตาย

มันก็เหมือนกับเรามีกล้องส่องทางไกลดีๆ เราจะเห็นภาพได้ไกล คนที่เขามองด้วยตาเปล่าก็เห็นได้แค่ตาเปล่า แล้วมันสายตาสั้นอีกต่างหาก แล้วยังบอดสีเข้าไปอีก ไม่เห็นอะไรเลย นี่ถ้ามันมีความเห็นอย่างนี้ ใจของเรามีความรู้สึกอย่างนี้ มันจะแก้ไขของเราได้อย่างไร แล้วมันจะทำให้เราขึ้นมา ให้เราเปลี่ยนแปลง ถ้ามีก้างคาคอจะได้เอาก้างคาคอนั้นออก ก้างของเราอย่าให้มันคาคอ

เรา มันจะคำคอกของผู้ใด ผู้ใดเขาพอใจของเขา นั่นเป็นเรื่องของเขานะ ชีวิตแต่ละบุคคล เราเป็นเจ้าของชีวิต ชีวิตของเราคือชีวิตของเรา ชีวิตของเขาคือชีวิตของเขา

ในการประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน นี่เรากราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบด้วยหัวใจนะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ที่ไหน? ก็อยู่ที่ใจ แล้วถ้าใจมันเป็น เรามีโอกาสเป็นไหม เราจะดูถูกตัวเราขนาดนี้เชียวหรือ เห็นไหม พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เวลาจิตมันสงบเข้ามาเวลาผ่องใส ใจผ่องใสเป็นอย่างไร ใจผ่องใสเป็นใจสว่างแบบโลกเขา หรือ ถ้าใจผ่องใสสว่างของโลกเขานะ ดูการไฟฟ้าฝ่ายผลิตติ เวลาผลิตไฟออกมา ไฟทั่วประเทศไทย เปิดทีเดียสว่างหมดเลย แล้วสว่างของใครล่ะ สว่างแล้วได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา

แต่สว่างของเราละ ถ้าสว่างของเรา มันสว่างทั้งแสงความสว่างก็มี มันสว่างเพราะความเข้าใจก็มี ความเข้าใจ ความแจ่มแจ้งในหัวใจของเราก็มี ความสว่างกระจ่างแจ้งของใจ สิ่งใดมันสกปรกโสมนอยู่ในหัวใจของเรา ของเรานะ **ของใครของมัน กรรมใครกรรมมัน ไม่มีใครแบกรับกรรมแทนใครได้หรอก** ดูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงเทวทัต พระเทวทัตทำกรรมขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมตตาหมดคนนะ “เทวทัตทำอย่างนี้จะได้กรรมอย่างนั้น ทำอย่างนั้นจะได้กรรมอย่างนี้ ไม่ควรทำเลย ไม่ควรทำเลย”

แต่อีกฝ่ายจะรู้อย่างเดียว จะทำอย่างเดียวเลย เพราะอะไร เพราะว่าสิ่งที่เราทำได้ เพราะถือสถานะในปัจจุบันนี้นะ เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นลูกกษัตริย์ เทวทัตก็ลูกกษัตริย์ พระอานนทก็ลูกกษัตริย์ กษัตริย์ด้วยกัน ถือว่าสถานะเท่าเทียมกันไง นี่โลกๆ เห็นไหม ความเท่าเทียมกันทางโลก

แต่ความจริง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมมาเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างสมเป็นพระโพธิญาณมาแล้วครั้งหรือครั้งขึ้นมา ในหัวใจเสถียรเต็มทีของมันแล้ว เพราะมันเป็นธรรม ธรรมมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่ใจเทวทัตมีกิเลสตัณหาเต็มหัวใจ ได้ฉานโลกีย์ เหาะเหินเดินฟ้าได้ แต่เอาความเสมอภาค เอาความเสมอกันในเรื่องโลกๆ ว่าเป็นกษัตริย์เหมือนกัน บวชเหมือนกัน เป็นพระเหมือนกัน พระเหมือนกัน แต่ใจไม่เหมือนกัน พระองค์หนึ่ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมตตาหรือสัตว์ขนสัตว์ พระองค์หนึ่งอยากให้คนนับหน้าถือตา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าจะปกครองสงฆ์

นี่กรรมใครกรรมมันนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมตตาสงสารพระเทวทัตมาก เพราะว่ายิ่งสร้างกรรมขนาดไหน สร้างกรรมกับคนอื่นมันก็ได้ผลอย่างหนึ่ง สร้างกรรมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันได้ผลแรง แต่เพราะบุญกรรมเหมือนกัน ต้องมาพบกัน มาเกิดในสถานะเดียวกัน ความเสมอภาคไง ความเสมอภาคอันหนึ่งเป็นความเสมอภาคทางโลก

ความเสมอภาคทางธรรมนี้สำคัญมาก เวลาภิกษุประพฤติปฏิบัติไปสิ้นกิเลสนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เหมือนเรา เหมือนเรา เหมือนเราเลย” เห็นไหม จะทุกข์จนเจ็บใจขนาดไหน มันทุกข์จนเจ็บใจมาจากเปลือกภายนอก มาจากอำนาจวาสนาจากภายนอก แต่หัวใจที่เกิดขึ้นมา ความเป็นภวาสวะ ภพของใจ แล้วภาวะ ภาวะของจิตที่มันวิปัสสนาขึ้นมา มันรองรับสถานะ เห็นไหม

ทรัพย์จากภายนอก-ทรัพย์จากภายใน ทรัพย์ที่มีคุณค่าเขาเก็บไว้ในตู้เซฟของเขา เขาเก็บรักษาของเขาไว้ดี แล้วทรัพย์จากภายใน อริยทรัพย์จากภายในมันอยู่ที่ไหน? มันก็อยู่ที่ดวงจิตที่ส่องแผ้ว ดวงจิตที่สมควรจะได้รับสถานะแบบนั้น ถ้าดวงจิตที่ส่องแผ้ว เห็นไหม สิ่งนี้เสมอกันๆ อริยทรัพย์จากภายในนี้ใครเห็น สิ่งที่มีนกงที่อันนี้ใครเห็นล่ะ

ถ้าไม่มีสิ่งที่คงที่ ไม่มีแก่นของศาสนา ไม่มีใจพระอรหันต์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ มันจะมองเป็นโลกๆ หมดเลย โลกจะกลืนกินหมด โลกจะลากไปหมดเลย ความเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนไปเพื่อความเจริญรุ่งเรือง เปลี่ยนแปลงเพื่อทรัพย์ากร เพื่อลูกหลาน ความเปลี่ยนแปลงของโลก โลกคักหน้าไว้หมดแล้ว เห็นไหม นี่คือการเปลี่ยนแปลง ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมในศาสนาพุทธ นี้อันจัจง โลกนี้เป็นอันจัจง สิ่งนี้เข้ากับศาสนาพุทธได้ ศาสนาพุทธสอนแต่เรื่องโลกๆ นั่นเป็นความเห็นของโลก โลกเปลี่ยนแปลงอย่างนั้นก็เปลี่ยนแปลงโดยบุญโดยกรรม สภาวกรรม สภาคะ การเกิดร่วมโลก การเกิดร่วมกัน การเกิดร่วมกับผู้มีบุญกุศล การเกิดร่วมกับผู้มีบาปอกุศล สิ่งนี้มันเป็นเรื่องโลกๆ ทั้งหมดเลย แต่มันอยู่ที่เขาวนัปัญญาไง เขาวนัปัญญาของใครที่จะเห็นโทษ

ถ้าเราเห็นโทษเราจะทำไหม สิ่งที่เป็นโทษเราไม่ทำเพราะอะไร เพราะถ้าทำแล้วมันเป็นผลของเรา การกระทำเกิดขึ้นมา ในเมื่อมีกระทำ กรรมมันเกิด สิ่งที่เกิด เกิดจากไหนล่ะ? เกิดจากกิเลส เกิดจากทฤษฎีความเห็นผิดแล้วกระทำ ทำออกไปแล้วเป็นกรรม แล้วกรรมมันมาจากไหน? กรรมมันก็ย้อนกลับมาที่ใจดวงที่กระทำไง มันเหมือนบูมเมอแรงที่เหวี่ยงออกไป แล้วมันก็

ย้อนกลับมาที่ใจเรา เราทำดีทำชั่วมันจะย้อนกลับมาหมดเลย แล้วควรทำใหม่ ควรทำสิ่งที่ดีใหม่ ถ้ามันทำสิ่งที่ประโยชน์กับเรานะ มันสะท้อนหัวใจนะ

คูลี เราเกิดมา เราประพฤติปฏิบัติกัน สมานก็เหมือนกันนะ คนทำสมาธิง่ายก็มี คนทำสมาธิยากก็มี คนทำสมาธิแล้วไม่ได้ผลประโยชน์ขึ้นมา จะใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็มี เราเกิดมา กำลังเราไม่เท่ากัน แม้แต่การประพฤติปฏิบัติ กำลังเราไม่เท่ากันตั้งแต่โลกๆ นะ คนมีสถานะสูง-สถานะต่ำ เราก็มองเห็นแต่ความเป็นไปจากข้างนอก แต่ทำไมไม่มองจากหัวใจละ หัวใจที่เขามีเมตตา เห็นใหม่ คนที่สถานะเขาต่ำ แต่เขามีเมตตามาก เพราะสถานะเขาต่ำ เขาต้องแบกรับภาระของเขา เขายังมีน้ำใจกับสังคม เขายังมีน้ำใจกับคนอื่น เห็นใหม่ ไอ้คนที่กำลังมากเขาไม่จูนใจสังคม นี่เขามีสถานะทางโลก แต่หัวใจเขาต่ำ

แต่คนที่หัวใจต่ำ-หัวใจสูงมันอยู่ตรงนี้ต่างหากละ มันอยู่ที่คุณภาพ แล้วสิ่งนี้เอาอะไรวัด เพราะอะไร เพราะโลกมีแต่การสร้างภพนะ โลกมีแต่การหลอกหลวง เวลาเราจะทำบุญกุศลกัน เรายังไม่กล้าทำเลย เพราะเราไม่รู้ว่าเราจะเป็นเหยื่อใครบ้าง เราไม่กล้าทำนะ ทำออกไปนี่เขามาหลอกหลวงเราใหม่ แล้วความเห็นของโลกๆ ก็อีกอย่างหนึ่ง เขาก็เห็นว่าโลก สิ่งนี้เป็นประโยชน์... ประโยชน์โลกๆ เราก็ติดข้องกันในโลก

แต่ถ้าติดประโยชน์กับธรรมละ โลกเราก็ทำ ทำเท่าที่เป็นความจำเป็น แต่ธรรมละ ธรรมก็คือนั่งภาวนานี้ใจ ธรรมก็นั่งสมาธิ มันต้องซักสมมติมาจากไหน มันก็มีกายกับใจนี้ เห็นใหม่ บุษบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยร่างกายเลย นั่งขัดสมาธิบุษบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจ ทั้งจิตใจและร่างกายกบฏขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต ถ้าเห็นตถาคตก็เห็นหัวใจของเรา นี่เรากบฏขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความรู้สึกทั้งหมดเลย ด้วยหัวใจ

นี่การสร้างภาพกัน กราบพระกัน กราบพระไม่ถึงพระนะ เวลากราบพระ กราบพระแล้วได้อะไร กราบพระทำไม นี่มันลอกແลกๆ อยู่ในหัวใจใจ

แต่ถ้าบุษบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันกราบพระ กราบจากหัวใจ ใจระลึกถึงคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือสัตว์ขนสัตว์ หรือคันธรรมาเสถียรในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา ไม่มีการเผยแผ่ธรรมมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พวกเราจะมานั่งกันอยู่ที่นี่ใหม่ พวกเราจะมีที่พึ่งที่อาศัยกันใหม่ จะมีวัฒนธรรม

ของพุทธรองรับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใหม่ ทานอย่างไร ศีลรักษากันอย่างไร ประพฤติปฏิบัติกันอย่างไร มรรคญาณเกิดอย่างไร ธรรมจักรเกิดจากใจ เกิดอย่างไร

สิ่งนี้ถ้าเรามีวัฒนธรรมของพุทธ มีวัฒนธรรมหัวใจของเรา มันจะไปรองรับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วพอประพฤติปฏิบัติเข้ามามันก็เสถียร เสถียรเข้ามาในหัวใจ สิ่งที่เสถียรคือความรู้สึกเท่านั้น คือหัวใจเท่านั้น วัตถุประสงค์ไม่มี ไม่มี วิทยาศาสตร์เสถียรไม่มี โลกนี้เสถียรไม่มี วัฏฏะกวนไปสภาวะแบบนั้น แล้วสิ่งที่มันเป็นสมมุติ สิ่งของมันเคลื่อนไหว สิ่งของมันอยู่ในหัวใจของเรามันมีประโยชน์อย่างนั้น เราถึงมีคุณค่าในคุณค่าของมนุษย์ ชีวิตนี้สำคัญที่สุดนะ หัวใจ ลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ความรู้สึกที่มันอยู่กับเรา สิ่งนี้สำคัญที่สุดเลย เห็นไหม

ถ้าเราภาวนาอยู่นะ คุณติ พระสมัยพุทธกาลสำเร็จท่ามกลางปากเสื่อนะ เสื่อเริ่มกักเท่า วิปัสสนาไปเรื่อย ถ้าเราโดนกักเท่าเราก็คงตีโพยตีพายไปแล้ว แต่ปัญญาของท่านกำลังหมุ่นอยู่ นี่เสื่อเริ่มกินเริ่มกักเท่าเข้าไป กินเข้าไปจนถึงเอวนะ คิดคุณติ ระหว่างทำงานถึงเอว เสื่อมันกักเป็นท่อนๆ แล้วเคี้ยวกินเข้าไป เราจะเจ็บปวดขนาดไหน แต่ท่านทำสำเร็จท่ามกลางปากเสื่อนะ นี้อยู่ในพระไตรปิฎก

ขณะที่เราแก่เราเฒ่าขนาดไหน ถ้าเราวิปัสสนาของเรา โอกาสมันมีทั้งนั้นนะ พระอรหันต์ที่เป็นนักรบกำลังเมาเหล้า เมามหาศาลเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่านี่พระอรหันต์ เขาหัวเราะเยาะกันนะ

ขณะเมาเหล้าเพราะไปรบทัพจับศึกกลับมา มีชัยชนะกลับมา กษัตริย์ให้รางวัล ให้เป็นกษัตริย์ ๗ วัน โอ๊ย! เพลิดเพลินในชีวิตของกษัตริย์มาก สุดท้ายแล้วภรรยาตายต่อหน้า ความสะเทือนใจเดี๋ยวนั้น มันย้อนกลับเข้ามาเดี๋ยวนั้นเลย เป็นพระอรหันต์ขึ้นมาเดี๋ยวนั้นเลย เห็นไหม

ขณะที่มันจะเป็น มันถึงเวลาของมัน ผลไม้สุกงอมแล้วมันก็เป็นได้ ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติมันจะทุกข์ยากขนาดไหน ถ้ามันยังไม่ถึงกาลไม่ถึงเวลา เราก็ต้องมีความมุมานะ เพราะเราเห็นโทษ ไม่ใช่รอให้เราเจ็บไข้ได้ป่วย รอให้เราเป็นขนาดนั้น เราถึงจะมาเป็นพระอรหันต์ท่ามกลางปากเสื่ออย่างนั้น เพราะเราไม่ใช่คนประมาทอย่างนั้น เราเป็นคนมีสติ เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมไว้ เป็นปัจฉิมโอวาทเลย “**ภิกษุทั้งหลาย** เ**รื่องพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย**” เห็นไหม ความประมาท องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ยึดไม่ให้ถือ อย่าเข้าไปใกล้มันเลย ออกห่างมันที่สุด มันต้องคืนอยู่ตลอดเวลา

“**ภิกษุเป็นผู้ขอ**” โลกเขาว่ากันว่าภิกษุเป็นผู้ขอ จะขอสมบัติเขาสี ขอทุกอย่างเลย แต่ใน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **ภิกษุเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสารต่างหากละ** ถ้าเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร สิ่งที่ได้มามันก็ดำรงชีวิตเพื่อการประพฤติปฏิบัติเท่านั้น มันเป็นอาหารที่ดำรงชีวิตนี้เพื่อประพฤติปฏิบัติ นี่เห็นภัย เห็นภัย

“**ภิกษุเป็นผู้ขอ**” แล้วเรียกร่องสิทธิจะขอเขาอย่างเดียวหรือ ขอเขาเพื่ออะไรละ เราเป็น ชาวพุทธ วัฒนธรรมของพุทธ ทำบุญกุศลแล้วได้บุญกุศล เห็นพระมาก็ตักบาตร ให้อาหารเลี้ยงชีพ ปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าอย่างนั้นภิกษุเป็นผู้ขอก็ต้องขอตลอดไป

มันเป็นวัฒนธรรมพุทธ เพราะว่าผู้ให้เขาก็ทำบุญกุศลของเขา ให้อำนาจชีวิตก็ดำรงชีวิต ขึ้นมาเพื่อจะรื้อพุทธะขึ้นมาในหัวใจ ให้อำนาจพุทธะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ขึ้นมาจากหัวใจ ถ้าได้ขึ้นมา มันก็เป็นสภาวะธรรม นี่ถ้าเป็นสภาวะธรรม

มันก็เหมือนหม้อ หมอาก็ให้วิชาการ ให้ธรรม เวลาให้ธรรมไป เตือนสติให้เราตื่นตัว ให้เรา ไม่จมอยู่กับชีวิต ชีวิตสมมุติ ชีวิตของสิ่งที่มันแปรสภาพอย่างนี้ แล้วก็ไม่ใช่เอาธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเสริมมัน มาเสริมให้กิเลสมันอ้วน

สิ่งนี้จะส่งเสริมกัน เห็นไหม บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมไว้ “เมื่อใด ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง ได้ มารเอย อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะปรินิพพาน”

แต่เดิมมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ยอมเลย มารคลอใจตลอด มาร เห็นไหม มารมา จากไหน? มารก็มาจากสิ่งที่มันครอบคลุมหัวใจของสัตว์โลกนี้ มารมาจากไหน? มาจากดวงใจ ดวงนั้น แล้วเวลามันมา เวลาเป็นบุคลาธิษฐาน เขียนเป็นรูปอักษรมาร เห็นไหม มารก็คือสิ่งที่มัน ครอบงำสัตว์โลก แล้วที่มันพ้นไปจากสัตว์โลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระ อรหันต์แล้ว มารมันยังมีอยู่อีกหรือ

มารไม่มีอยู่หรอก แต่ความรู้สึกมันมี มันเกิดได้ไง เพราะอะไร เพราะอุปาทิเสสนิพพาน ยังมีชีวิตอยู่ เห็นไหม ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังระลึกถึงพระเจ้าสุทโธทนะ ทำไมครูบาอาจารย์ยังคิดถึงสัตว์โลก เมตตาสัตว์หรือสัตว์ขุ่นสัตว์ สิ่งที่ทำเพราะอุปาทิเสสนิพพาน เห็นไหม เราเกิดมาจากกรรมของมารดา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ก็มีสายบุญสายกรรม นี่เศษส่วนอันนี้ อุปาทิเสสนิพพาน

พระอรหันต์ที่สิ้นชีวิตแล้ว อุปาทิเสสนิพพาน หมด มารหาไม่เจอ พระอรหันต์สิ้นชีวิตไปแล้ว แล้วมารค้นหาใหญ่เลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “เธออย่าค้นเลย เธอค้นหาจิตของลูกศิษย์เราไม่เจอ”

แต่ขณะอุปาทิเสสนิพพาน มันเห็นโต้นๆ อยู่นี่ไง เวลาพระโมคคัลลานะ โคนเขาทุบตาย เห็นไหม พระอรหันต์ทำไม โคนเขาทุบตายล่ะ? เพราะกรรม สิ่งที่ว่ากรรม กรรมของใคร? กรรมของร่างกาย ไม่ใช่กรรมของหัวใจนั่น เพราะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้วมันจะเข้าถึงใจดวงนั้นไม่ได้เลย เพราะสิ่งนั้นสถิตคงที่อยู่ในหัวใจนั่น มันจะไม่แปรสภาพ

คูลี เวลามานโลกีย์ของเขา เขาเหาะเหินเดินฟ้าได้ขนาดไหน เขาเห็นอะไรกระทบใจเขายังเสื่อมหมดเลย แต่ธรรมพระอรหันต์ไม่มีวันเสื่อม มันเสถียรคงที่ตลอดไป แม้ทุบทำลายขนาดไหน มันก็ไม่มีการสะเทือนทั้งนั้น แล้วยังรวบรวมเอาร่างกายนี้ด้วยฤทธิ์ ให้ร่างกายนี้รวมเข้ามาเป็นปกติ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “สมควรแก่เวลาของเธอเถิด” เพราะพระอรหันต์กับพระอรหันต์คุยกัน พระอรหันต์จะรู้ความรู้สึก ความเสถียรของใจคงที่ มันไม่สะเทือนกับโลกเขา มันพ้นไปจากโลก พ้นไปจากวิภวภูมิจึงเห็นไหม

เรื่องของวิภวภูมิจึง เรื่องของโลก เขามีความเสียใจ เขามีความห่วงหาอาวรณกัน ลูบหน้าลูบหลังนะ โอ้โลมปฏิโลมกันอยู่อย่างนั้น...โลกๆ ทั้งนั้น ฟังกันไม่ได้เลย ฟังไม่ได้หรอก เพราะมันไม่เป็นความจริง ความจริงคือเป็นไปตามกรรม กรรมในหัวใจมีอยู่ มันขับเคลื่อนไปตามกรรม แล้วเราทำกรรมดีกันอยู่นี่ วิปัสสนานี้คือสุดยอดของกรรม เพราะเรื่องของกรรมจะแก้กรรมได้โดยวิปัสสนาญาณนี้เท่านั้น เพราะอะไร เพราะกรรมพาตายพาเกิด แล้ววิปัสสนาเข้าไปตัด ทำลายกรรมหมด สิ้นสุดของกรรม กรรมตามไม่ทัน ตามหัวใจไม่ทันนะ

ตามหัวใจไม่ทัน แต่ตามร่างกาย เห็นใหม่ คุณิ ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมี
 หมอชีวกเป็นหมอประจำตัวละ ในเมื่อเราบริหารจัดการร่างกายให้เป็นประโยชน์กับโลก ในเมื่อเรา
 ยังเคลื่อนไหวได้อยู่เป็นประโยชน์กับโลก แต่ถ้าเราทำอะไรไม่ได้ มันก็เป็นประโยชน์กับโลกใหม่

นี่สมมุติกับวิมุติ ในเมื่อค่าของความเสถียร ค่าของการเปลี่ยนแปลงมันมีมาอยู่ตลอด แต่ใคร
 เห็นประโยชน์ตรงไหน ใครเห็นประโยชน์ของมัน ค่าความเสถียรในใจมันมี มีจริงๆ มีจริงๆ ต่อเมื่อ
ปฏิบัติจริงๆ แต่ถ้าค่าความเสถียรในหัวใจที่มันเป็นโลกๆ มันเสถียรไม่ได้ มันจะสติดขนาดไหน
 มันจะสติดขนาดไหน มันเสถียรไม่ได้หรอก มันแปรสภาพ ถ้าแปรสภาพอย่างนั้นมันก็เป็นเรื่องของ
 โลกเห็นใหม่

โลกจากภายนอก-โลกจากภายใน ภายนอกคือเรื่องของวัตถุนิยม เรื่องของความเป็นไป
 ของโลก ภายในคืออาการของใจ คือตัวใจ คือตัวใจที่ตัวมันเป็น เห็นใหม่ โลกนอกเป็นอย่างนั้น
 นะ โลกในเป็นสมบัติของส่วนบุคคล สมบัติของใจของเรา เรารักษาของเราขึ้นมาขนาดไหน มัน
 จะเป็นสมบัติของเรา ถ้าสมบัติของเราดีขึ้นมา เรารักษาสสมบัติของเรา เห็นใหม่ สิ่งนี้มันมาจาก
 ไหนล่ะ? มันมาจากกรรมดี กรรมดีเพราะอะไร เพราะ อเสวนา จ พาลานํ เราจะไม่คบคนพาล

คนพาลจากข้างนอกเขาต้องจูงเราไป แต่ถ้าคนพาลจากภายใน ความคิดที่เป็นโลกๆ นี่เป็น
 พาล ความคิดที่เป็นบัณฑิต คิดเสียสละ เห็นใหม่ เสียสละเวลาของเรา เสียสละเวลาเพื่อหาความ
 จริง เพื่อให้ใจคงที่ เพื่อความสงบของใจ เห็นใหม่ เราเสียสละ เราทิ้งจากเรื่องโลกเข้ามา เราคบ
 บัณฑิต เราไม่คบคนพาล แล้วถ้าใจคบบัณฑิตขึ้นมา คบความคิด คบปัญญา ปัญญาที่มันพาให้เรา
 บุคเบิกมา มันจะบุคเบิกนะ บุคเบิกให้เราไปเจอความจริง เพราะปัญญาอย่างนี้มันเป็นปัญญาจาก
 ตัวตน ปัญญาจากโลก แล้วถ้าภาวนามยปัญญามันเกิดขึ้นมานะ เราจะเคารพธรรมขององค์สมเด็จพระ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหาศาลเลย

สุดมยปัญญา ปริยัติ เขาศึกษาเล่าเรียนกันมา จินตมยปัญญา จินตนาการคาดหมายกันอย่าง
 นั้น มันเป็นระหว่าง แต่ถ้าเป็นภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมานะ มันเป็นความจริงของใจแต่ละดวง
 เห็นใหม่ จิปาถัญญา เกิดขึ้นหนเดียว ขาด พอขาดขึ้นมามันมีค่าเสถียรคงที่ แค่นั้น แต่ถ้ามันไม่
 ขาด วิปัสสนาไปมันปล่อยวางชั่วคราวๆ เป็นตังคปทาน ถึงจะต้องทำซ้ำทำซากๆ สิ่งนี้มันเป็น
 ความจริงทั้งหมดนะ ถ้ามันเป็นความจริงทั้งหมด มันเกิดที่ไหน? มันเกิดโดยภวาสวะ ฐานของ
 จิต ถ้าจิตดวงใดเห็นสภาวะแบบนี้ จิตดวงนั้นเห็นการกระทำอย่างนี้ จิตดวงนั้นเป็นผู้รู้ขึ้นมาเอง

จิตดวงนั้นทำลายขึ้นมาเอง แล้วมันเสถียรเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา ถึงนี้มันเกิดขึ้นมาจากไหน? มันเกิดขึ้นมาจากที่มันมีร่องมีรอยกันมานะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยนี้ไว้ มันเป็นสุดมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียนมาทั้งหมด ครูบาอาจารย์ของเราพยายามจะบุกเบิก บุกเบิกเข้ามาขนาดไหน คุณสิ มันมีแต่ภาคทฤษฎี “ปริยัติ ปฏิบัติ” ปฏิบัติเป็นการลองผิดลองถูก แล้วพอภาคปฏิบัติมันมีปฏิบัติผิดและปฏิบัติถูกอยู่เหมือนกัน ถ้าปฏิบัติผิด มันเป็นครูเป็นอาจารย์ เป็นประสบการณ์ไง คนที่ปฏิบัติแล้วถูกต้องขึ้นมาเลย มันเอามาจากไหนล่ะ มันก็มีปฏิบัติผิดและปฏิบัติถูก

ในการประพุดติปฏิบัติเราถึงให้เปิดกว้าง เปิดกว้างให้ลองผิดลองถูกไป จนกว่าเขาจะเข้าใจตัวของเขาขึ้นมา ถ้าเข้าใจตัวของเขาขึ้นมา นี่สันทิฏฐิโก เพราะใจมันรู้เอง ใจผิดก็รู้ว่าผิด ใจถูกก็รู้ว่าถูก แคใจมันผิดแล้วมันรู้ว่าถูก ถ้ามันคิดว่าถูกแล้วไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ก็กรรมของสัตว์ แต่ถ้าใจมันผิดแล้วผิดไปก่อน ถ้าไม่มีสิ่งที่เป็นความถูกต้องมาพิสูจน์กัน

แต่ขณะที่ประพุดติปฏิบัติไปแล้วมันถูกขึ้นมา มันจะเห็นค่าเลยว่าผิดและถูกต่างกันอย่างไร เหมือนมืดกับสว่าง เวลามืด มืดปกติเลย ถ้ามันมีความสว่างขึ้นมา เราจะเห็นแสงขึ้นมา เห็นไหม ความสว่างอย่างนี้มันจะเป็นความจริงขึ้นมา นี่ลองผิดลองถูกในภาคปริยัติ ในภาคปฏิบัติ ปฏิบัติความจริงขึ้นมา แล้วถ้าปฏิบัติขึ้นมาเป็นโอกาสของเรา เป็นประสบการณ์ของเรา เป็นประสบการณ์นะ ประสบการณ์ของจิตมันค้นคว้าได้ยาก

คุณสิ ทางโลกเขานะ เขามีการท่องเที่ยวกันที่ไหน แหล่งที่ไหน ปัจจุบันนี้เขาขายบัตรไปเที่ยวดวงจันทร์กันแล้วนะ เห็นไหม ถ้ามีเงินในโลก เขาพาไปได้นะ ปัจจุบันนี้เขากำลังพาท่องเที่ยวถึงดวงจันทร์

แต่ของเราจะท่องเที่ยวในหัวใจของเรา เราจะท่องเที่ยว เราจะมีประสบการณ์จริงในใจของเรา ไม่ต้องเสียเงินไม่ต้องเสียทอง มีสติสัมปชัญญะแล้วย้อนกลับมาในใจของเรา ทวนกระแสเข้าไปชำระปฏิสนธิจิตนี้ไม่ให้ไปเกิดอีก ไม่ให้ปฏิสนธิจิตตัวที่พาดายพาเกิดมันเกิดอีก ให้มันเสถียรคงที่ จบสิ้นเดี๋ยวนี้ เอวัง